

2 0 2 3

NOTULEN VERGADERING GEMEENTERAAD UTRECHT

5^e vergadering – 8 juni 2023

Vergadering van de gemeenteraad, gehouden op donderdag 8 juni 2023 te 19.30 uur.

Voorzitter: mevrouw Dijkma, burgemeester; de heer Zwanenberg, tijdens de behandeling van agendapunt 9.

Aanwezig zijn de leden: Alblas, Assen, Al-Saqaff, Bakker, Bode, Bos, Bosch, Dada-Anthonij, Dekkers, Deldjou Fard, Fattal, Van der Graaf, Heijne, Hellevoort, Hessel, Van Heuven, Te Hoonte, Hornsveld, Kendir, Kleinrensink, Koning, Maas, Meerding, Nolten, Oudejans, De Pagter, Passier, Peters, Ramaker, Raaijmakers, Snippe, Stam, Van Steeg, Stellinga, Stylianou, Sungur, Vasters, Vermeulen, Van Vliet, De Vries, Van der Wilt, Zwanenberg, Van der Zweth en Zwinkels.

Afwezig is het lid: Dijkstra.

Aanwezig zijn de wethouders: Eerenberg, Van Hooijdonk, Oosters, Schilderman, Streefland en De Vries.

Griffier: mevrouw Van Hall.

1. Opening en mededelingen.

De **voorzitter** opent de vergadering en deelt mee dat bericht van verhindering is ingekomen van de heer Dijkstra, in verband met een werkbezoek aan de Rotterdamse wijk Bospolder over "Bewoners aan het stuur".

Benoeming tijdelijke raadsleden.

De **voorzitter** merkt op dat Louise de Vries en Titus Stam zullen worden beëdigd als tijdelijk raadslid. Louise vervangt Anna Sasbrink van de partij voor de Dieren, Titus Stam vervangt Mohammed Talhaoui van de Partij van de Arbeid.

Proces-verbaal van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven van nieuw benoemde raadsleden.

Mevrouw Stylianou (voorzitter commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven) leest het proces verbaal voor. Zij heeft met de leden Dekkers en Ramaker de geloofsbrieven onderzocht van Louise de Vries en Titus Stam. Zij zijn op 7 juni 2023 benoemd verklaard als lid van de gemeenteraad. De commissie is tot de conclusie gekomen dat zij voldoen aan de wettelijke vereisten voor het

raadslidmaatschap. Ook hebben zij geen functies die onverenigbaar zijn met het raadslidmaatschap. De commissie adviseert de raad daarom om Louise de Vries en Titus Stam toe te laten als lid van de raad van de gemeente Utrecht.

Bij acclamatie wordt overeenkomstig het advies van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven besloten.

Beëdiging nieuw benoemde raadsleden.

Louise de Vries en Titus Stam leggen in handen van de voorzitter de in de Gemeentewet voorgeschreven belofte af.

De **voorzitter** feliciteert Louise de Vries en Titus Stam met hun benoeming en wenst hun veel succes als tijdelijk raadslid.

(Applaus.)

2. Vaststellen agenda.

De heer **Bosch** (PVV) heeft een punt van orde. Hij wil bij agendapunt 9 (vaststelling Verordening adressen gemeente Utrecht en wijziging APV) graag een toezegging van het college.

De **voorzitter** stelt dat dit niet mogelijk is omdat het een A-punt betreft. De wethouder kan hooguit informeel iets zeggen, tijdens het koffiedrinken. Als de heer Bosch er een bespreekpunt van wil maken, moet het punt nu van de agenda worden afgevoerd en opnieuw worden opgevoerd op de agenda van de raadsvergadering van 22 juni.

De heer **Bosch** (PVV) zou daar voorstander van zijn. Bij zijn weten is het voorstel ook niet in de commissie behandeld.

De **voorzitter** antwoordt dat dit wel het geval is geweest.

De heer **De Pagter** (VVD) stelt voor om er nu een B-punt van te maken, gelet op het feit dat de heer Bosch de enige is die iets over het voorstel wil zeggen. Wat hem betreft kan de heer Bosch die ruimte geboden worden.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat deze raadsvergadering bedoeld is voor algemene beschouwingen over de Voorjaarsnota. Het ergert hem dat de agenda is volgepropt met allerlei A-punten, waarbij nu nog een B-punt tussendoor komt. Het wordt langzamerhand een poppenkast.

De heer **De Pagter** (VVD) stelt dat de heer Bos zelf in het dagelijks bestuur zit, samen met hem en de heer Van der Zweth, waar deze agenda is vastgesteld.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) antwoordt dat in het dagelijks bestuur geen partijstandpunten worden uitgedragen. Wat de heer De Pagter nu zegt, is dus klinkklare nonsens.

De heer **Koning** (D66) stelt voor om het voorstel van de heer De Pagter te volgen en van het voorstel

een kort B-punt te maken.

De **voorzitter** stelt vast dat de meerderheid van de raad zich in dit voorstel kan vinden. Agendapunt 9 zal straks als B-punt worden behandeld.

De heer **Te Hoonte** heeft eveneens een punt van orde. Agendapunt 11 is nu opgevoerd als A-punt, maar in zijn beleving zou dit agendapunt terugkomen als B-punt in de raadsvergadering van 22 juni. Dat heeft hij eerder ook aan de griffie gemeld. Zijn verzoek is om dit punt door te geleiden naar de vergadering van 22 juni, zodat hij via een amendement, een motie of op andere wijze nog iets kan regelen met de wethouder.

De voorzitter stelt voor dat agendapunt 11 zal worden doorgeschoven naar de raadsvergadering van 22 juni. Zij stelt vast dat de raad zich daarin kan vinden.

De agenda wordt hierna zonder stemming vastgesteld, met inachtneming van de daarin aangebrachte wijzigingen.

3. Ingekomen stukken.

Over de ingekomen stukken wordt zonder stemming besloten overeenkomstig hetgeen daaromtrent is voorgesteld.

4. Opheffing geheimhouding.

De **voorzitter** stelt voor, conform artikel 89, lid 4 van de Gemeentewet, om de geheimhouding op de aan de raad verstrekte documenten, zoals voorgesteld in de bijlage "Overzicht geheimhouding – gemeenteraad 8 juni 2023", op te heffen.

5. Notulen vragenuur 6 april, 13 april, 20 april, 11 mei en 25 mei 2023.

Deze notulen worden zonder stemming ongewijzigd vastgesteld.

6. Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging 2023.

Zonder stemming wordt overeenkomstig dit raadsvoorstel besloten.

7. Raadsvoorstel Reactie op voorstel Veiligheidsregio Utrecht (VRU) tot oprichting Stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's.

Zonder stemming wordt overeenkomstig dit raadsvoorstel besloten.

8. Raadsvoorstel Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht (GR VRU).

Zonder stemming wordt overeenkomstig dit raadsvoorstel besloten.

(Mevrouw Dijkma draagt daarop het voorzitterschap van de vergadering over aan de heer Zwanenberg.)

9. Raadsvoorstel Vaststelling Verordening adressen gemeente Utrecht en wijziging APV.

De heer **Bosch** (PVV) merkt op dat dit voorstel in feite een hamerstuk is; de raad geeft een bevoegdheid van de raad af aan het college. Op zich kan hij zich daarin vinden, maar op één punt wil hij graag een toezegging hebben. Dat betreft het punt van de straatnaamwijzigingen. Het gebeurt in Utrecht bijna nooit dat straatnamen worden gewijzigd. Maar stel dat de heer Dekkers op zijn fiets naar de Che Guevarastaat rijdt om daar een bos bloemen neer te leggen, of mevrouw Nolten wil gaan demonstreren bij de Piet Heinstraat, of de heer Te Hoonte naar het Jochem Uytdehaageplantsoen wil, en die straten er dan niet meer zijn. Hij zou daarom graag de toezegging van het college willen hebben dat als een straatnaam gewijzigd wordt, dat dan alsnog aan de raad wordt voorgelegd.

Mevrouw **Dijkma** (burgemeester) vindt dat een prima verzoek. Zij wil daar graag in bewilligen.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het raadsvoorstel besloten, met inachtneming van de gedane toezegging.

(De heer Zwanenberg draagt daarop het voorzitterschap van de vergadering over aan mevrouw Dijkma.)

10. Raadsvoorstel Benoeming voorzitter Commissie Welstand en Monumenten.

De heer **Te Hoonte** (VVD) merkt op dat zijn fractie de voordracht zal steunen. Zijn fractie geeft ook steun aan de benoeming van de commissieleden, maar zal nog komen met een voorstel om de verordening omgevingskwaliteiten in lijn te brengen met de werkelijke situatie.

De heer **Bosch** (PVV) merkt op dat hij tegen het voorstel is.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het raadsvoorstel besloten.

Op zijn verzoek wordt aangetekend dat de heer Bosch geacht wenst te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

11. Raadsvoorstel Benoeming leden Commissie Welstand en Monumenten.

Dit raadsvoorstel is doorgeschoven naar de raadsvergadering van 22 juni 2023.

12. Raadsvoorstel Merwedekanaalzone deelgebied 6 Zeenhaenkade e.o. (herstelbesluit).

De heer **Bosch** (PVV) merkt op dat zijn fractie ook hier gedacht wenst te worden te hebben tegengestemd; iedereen weet wel waarom.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het raadsvoorstel besloten.

Op zijn verzoek wordt aangetekend dat de heer Bosch geacht wenst te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

13. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerpbegroting 2024 – 2027 Het Utrechts Archief.

Zonder stemming wordt overeenkomstig dit raadsvoorstel besloten.

14. Raadsvoorstel Voorbereidingsbesluit Tabakspeciaalzaken 2023.

De **voorzitter** merkt op dit een geheim raadsvoorstel betreft. Stemverklaringen mogen daarom geen betrekking hebben op de inhoud van het raadsvoorstel.

De heer **Bosch** (PVV) vindt betutteling een van de ergste dingen in de samenleving. Daarom stemt zijn fractie tegen dit raadsvoorstel.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat Utrecht graag wil vooruitlopen op landelijke besluiten en ontwikkelingen in de samenleving. Hij vindt in dezen dat de stad gewoon achteraan moet aansluiten. Het te nemen besluit vindt hij veel te voortijdig. Om die reden zal hij tegenstemmen.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het raadsvoorstel besloten.

Op hun verzoek wordt aangetekend dat de heer Bosch en de heer Bos geacht wensen te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

De heer **Te Hoonte** (VVD) heeft een punt van orde. Nu het raadsvoorstel is aangenomen, is daarmee de geheimhouding opgeheven. In dat geval zouden er wat meer open stemverklaringen kunnen worden gegeven.

De **voorzitter** antwoordt dat de geheimhouding pas kan worden opgeheven na publicatie van het genomen besluit.

15. Raadsvoorstel Vaststelling Chw bestemmingsplan Pijlsweerd, Tuinwijk, Vogelenbuurt en Griftpark.

De heer **Te Hoonte** (VVD) merkt op dat zijn fractie zich niet kan vinden in de wijze waarop dit voorstel naar de raad is gekomen. Al veel eerder had met de raad kunnen worden gedeeld dat besluitvorming voor een specifieke datum noodzakelijk was. Gezien echter het belang van het bestemmingsplan, zal zijn fractie er wel mee instemmen.

De heer **Stellinga** (CDA) sluit zich volledig aan bij de stemverklaring van de heer Te Hoonte.

De heer **Bosch** (PVV) merkt op dat zijn fractie tegen het voorstel is.

De heer **Bakker** (D66) deelt mee dat zijn fractie voor het voorstel zal stemmen. De behandeling van het voorstel is inderdaad wel snel gegaan. Daarom heeft zijn fractie al aangegeven dat ze op de 10%-regeling op een later moment nog zal terugkomen, aangezien dat nog wel wat uitdieping behoeft.

De heer **Sungur** (DENK) merkt op dat ook zijn fractie tegen het voorstel zal stemmen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) stelt dat ook haar fractie tegen het voorstel zal stemmen.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het raadsvoorstel besloten, met inachtneming van de afgelegde stemverklaringen.

Op hun verzoek wordt aangetekend dat de heer Bosch, de heer Bos en mevrouw Hessel geacht wensen te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

16. Algemeen debat Voorjaarsnota 2023.

De **voorzitter** vertelt dat bij dit debat een bijzondere volgorde gehanteerd zal worden: oppositie en coalitie spreken om en om, op volgorde van de grootte van de fractie. De algemene beschouwingen vinden plaats in één termijn. In deze termijn kunnen ook moties en amendementen ingediend worden. Het debat zal in de commissies plaatsvinden en besluitvorming uiteindelijk in de raad van 6 juli aanstaande.

De heer **De Pagter** (VVD) was de jongste van vijf kinderen in een gezin dat opgroeide in Zeeland. De laatste jaren beseft hij steeds meer hoe belangrijk het voor zijn persoonlijke ontwikkeling was om op te groeien in een groot gezin. Zo leerde hij al vroeg om samen te werken, om voor zichzelf op te komen en om zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen. Met dat besef van verantwoordelijkheid zit hij, net als de hele VVD-fractie, in de gemeenteraad. Het nemen van verantwoordelijkheid staat ook centraal bij zijn inbreng in deze algemene beschouwingen.

Vorig jaar ging de VVD de gemeenteraadsverkiezingen in met de boodschap: Utrecht blijft goed, wordt beter. De partij koestert wat goed is aan Utrecht en wil concrete actie om Utrecht nog beter te maken voor de inwoners en ondernemers. De fractie gaat moeilijke keuzes niet uit de weg en bewaakt het huishoudboekje van de gemeente. Ze blijft niet hangen in visies en beleidsstukken, maar doet wat nodig is om problemen in Utrecht aan te pakken. De inbreng van de heer De Pagter is langs die twee lijnen opgebouwd: het huishoudboekje en "doen".

De heer De Pagter begint met het huishoudboekje. Er komt een tekort van in totaal 72 miljoen euro op Utrecht af als nu niet wordt ingegrepen. Het college luidt hier zelf de noodklok over, maar handelt er maar voor een deel naar en rekent zich rijk met geld van de rijksoverheid dat niet gaat komen. De conclusie van de VVD is dan ook dat de financiën in de voorliggende plannen ronduit wankel zijn. Het kabinet is duidelijk in de landelijke Voorjaarsnota en de meicirculaire die inmiddels is gepubliceerd: er komt geen extra geld voor gemeenten bovenop de 1 miljard die al is aangekondigd, want het Rijk moet bezuinigen. Dat zal de gemeente dus ook meer moeten doen. Ze zal nog vele miljoenen moeten bezuinigen, maar die rekening schuift het college door. Het college sluit zijn ogen en leeft op de pof.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) hoort de heer De Pagter spreken over het nemen van verantwoordelijkheid. Een groot deel van de problemen waar de gemeente mee zit zijn de verantwoordelijkheid van het Rijk. Dan is het toch niet zo gek dat de gemeente kijkt naar het Rijk, zodat het Rijk ook die verantwoordelijkheid neemt?

De heer **De Pagter** (VVD) deelt deze mening niet. De gemeente heeft hier een eigen verantwoordelijkheid in te nemen. Het Rijk heeft duidelijk aangegeven welk budget de gemeente krijgt. Daar heeft de gemeente het mee te doen. Ze kan wel de hele tijd naar Den Haag wijzen, maar de gemeenteraad heeft zelf verantwoordelijkheid te nemen. Als mevrouw Kleinrensink dingen in Den Haag wil aanpassen, zal ze zich moeten kandideren voor de Tweede Kamer.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) merkt op dat de tekorten groot zijn. De VVD zegt dat het college hiermee op moet ingrijpen. Wat zou de VVD nu niet doen om het huishoudboekje op orde te krijgen? Het gaat een bedrag in de orde van grootte van 10 à 20 miljoen.

De heer **De Pagter** (VVD) zou allereerst willen kijken naar wat de coalitie vorig jaar aan extra uitgaven heeft ingeboekt. Vorig jaar is er voor 40 à 50 miljoen aan extra uitgaven ingeboekt door deze coalitie. Er moet bekeken worden of dat in deze periode allemaal nog gedaan kan worden. In de voorjaarsnota staat dat er maar 1,2 miljoen van al die extra investeringen wordt teruggedraaid. Daar zou eerst naar gekeken moeten worden.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) antwoordt dat de VVD dit al had gedaan. Die wilde de verhoging van de ozb en de parkeerbelasting niet. Wat gaat de VVD extra niet doen om de klappen wel op te vangen? Welke concrete maatregelen worden gelaten?

De heer **De Pagter** (VVD) zou met de stofkam door de hele organisatie willen gaan. Er moet herzien worden wat al gedaan wordt en op welke manier het gedaan wordt, ook binnen de drie hoofdthema's van het coalitieakkoord. Er moet serieus, zonder taboes, gekeken worden waar er in de organisatie bespaard kan worden en welke fundamentele keuzes gemaakt kunnen worden. Daar ontbreekt het nu aan. Op allerlei punten in de begroting wordt er een beetje weggehaald, maar wat dat concreet betekent, welke principiële keuzes daaraan voorafgaan, is totaal niet duidelijk. Je moet beginnen met duidelijke keuzes en dan daarop je financiële beleid oriënteren.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) hoort geen antwoord van de VVD. Zo ging het ook toen het over de parkeerbelasting ging en toen het over de ozb ging. Wat doet de VVD niet? Wil de VVD weer bezuinigen op de armoederegelingen? Of wordt er nog harder ingegrepen op het sociaal domein, de Wmo, de jeugd, waar de meest kwetsbare Utrechters zitten? Wat gaat de VVD niet doen om het voor elkaar te krijgen? De heer Van der Zweth hoort het niet. Zo blijft het een hoop lucht.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat de VVD niet allemaal extra dingen doet bovenop wat het Rijk doet. Wanneer er geld uit het Rijk komt, doet deze coalitie nog allemaal dingen extra. Er komt bijvoorbeeld een tegemoetkoming voor de energielasten vanuit het Rijk. Dan geeft de gemeente Utrecht daar nog eens 10 miljoen euro extra bovenop uit. Dat zijn keuzes die je kunt maken, maar je moet ze serieus tegen het licht houden in deze tijden waarin de gemeente moet bezuinigen. Het budget is er gewoon niet meer voor. De focus moet liggen op hoe de mensen in nood geholpen worden. Er zijn nu echt heel veel regelingen. Mensen geven zelf aan dat niet weten bij welke regeling ze terecht kunnen en waar ze recht op hebben. Dat kun je alleen maar verbeteren door de regelingen te versimpelen, duidelijker te maken. Daar kun je ook geld mee besparen. Al die regelingen kosten namelijk ook allemaal weer ambtelijke inzet. Daar kun je echt winst maken.

De heer **Koning** (D66) hoort de VVD ervoor pleiten om minder te doen aan energiecompensatie. Dit was iets waar ook de VVD om vroeg toen de kosten zo uit de hand liepen voor inwoners. Wil de VVD nog bezuinigen op klimaatverandering of kansengelijkheid of wonen? Het is hom of kuit.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat er allemaal geld vanuit het Rijk beschikbaar is gesteld voor energielasten. Daar heeft de gemeente mee te doen. Dat budget had de VVD beschikbaar willen stellen voor iedereen die het nodig heeft. Er worden in deze begroting nog allerlei extra uitgaven gedaan, bijvoorbeeld aan diversiteit en inclusie. Daar werd ook in het coalitieakkoord al 1 miljoen extra aan uitgegeven. Gelet op de kerntaken die de gemeente heeft, heeft dat geen prioriteit. De VVD zou willen inzetten op veiligheid, openbare ruimte en de dienstverlening naar inwoners.

De heer **Koning** (D66) merkt op dat de VVD vorig jaar wilde dat er geen verhoging van de ozb kwam. Belastingen mochten niet omhoog. Juist dankzij de investeringen van vorig jaar zijn er miljoenen bijgekomen voor veiligheid. De VVD stelt het nu voor alsof je het allebei kunt doen, bezuinigen én intensiveren, maar dat is niet zo. Erkent de VVD dat?

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat iedereen de broekriem zal moeten aanhalen. Zo simpel is het. Al die extra uitgaven die de coalitie vorig jaar heeft vastgelegd, kunnen niet allemaal meer gedaan worden. Daar zal het college moeten beginnen. Je kunt de rekening ook verdelen. De gemeente stelt de algehele indexering van subsidies heel hoog. Je kunt ook een deel van de verantwoordelijkheid bij de subsidieontvangende organisaties leggen, want iedereen moet de broekriem aanhalen, niet alleen inwoners.

De heer **Koning** (D66) hoort hier de oude riedel van de VVD weer: de subsidies moeten maar weer niet worden geïndexeerd. Dat betekent dat sportclubs en culturele instellingen in nog grotere problemen komen. Zij berekenen die kosten uiteindelijk weer door naar inwoners, bijvoorbeeld in de vorm van contributies. Is de VVD daar dan voor?

De heer **De Pagter** (VVD) stelt dat de heer Koning het nu heel erg doortrekt. De gemeente legt de lat voor indexatie heel erg hoog. Alles wat de gemeente aan verhoging van loonkosten en dergelijke verwacht, wordt een-op-een doorgezet. Je kunt er ook voor kiezen om dat niet volledig te doen en aan te geven dat je van iedereen een bijdrage verwacht, dus ook van alle organisaties die subsidie ontvangen.

Mevrouw **Nolten** (BIJ1) hoorde dat de heer De Pagter niet meer wil investeren in diversiteit en inclusie. Dat gaat in essentie om mensen die normaliter buiten beschouwing worden gelaten. Tegelijkertijd zegt de heer De Pagter dat de VVD er staat voor mensen die het nodig hebben. Staan zij dan niet voor deze Utrechtse? Dit is een inconsistentie.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat hij niet heeft gezegd dat hier helemaal niets voor gedaan moet worden. Hij heeft gezegd dat dit niet het beste moment is om hier nog eens extra in te investeren. Er is vorig jaar 1 miljoen extra geïnvesteerd. De effecten daarvan zijn nog niet eens helemaal duidelijk. Nu wordt er alweer een half miljoen extra geïnvesteerd. Daar heeft de VVD kritiek op. Er moet niet nu alweer extra geld worden geïnvesteerd, maar eerst worden bekeken wat de resultaten zijn van het vorig jaar geïnvesteerde geld.

De heer **Maas** (Volt) hoorde dat de VVD stelt dat veel regelingen ingewikkeld zijn, waaronder de armoederegelingen. Wat vindt de VVD ervan om die regelingen af te schaffen en gewoon geld te gaan geven?

De heer **De Pagter** (VVD) weet niet precies wat de heer Maas hiermee bedoelt. Er zijn veel verschillende regelingen. Die zijn heel royaal, maar het zijn er ook heel veel. Sommige zijn voor mensen met 125% van het wettelijk sociaal minimum, andere voor mensen met 150% of 110%. Het is een oerwoud aan regelingen. Die moeten versimpeld worden. Het moet voor mensen eenvoudiger worden om te bepalen voor welke regeling ze in aanmerking komen, juist om ervoor te zorgen dat het bij die mensen terechtkomt en niet in de ambtelijke organisatie blijft hangen.

De heer **Maas** (Volt) is het hier volledig mee eens. Dan zou de gemeente gewoon geld kunnen gaan geven. Veel regelingen afschaffen zorgt ervoor dat veel humbug verdwijnt. Daarmee kunnen een aantal dingen gewoon gefinancierd worden. Wat vindt de VVD daarvan?

De heer **De Pagter** (VVD) weet niet wat de heer Maas bedoelt met "zomaar geld geven", maar hij denkt dat ze op één lijn zitten wat betreft het versimpelen en de wil om ervoor te zorgen dat het terechtkomt bij de mensen. Als de heer Maas het heeft over een basisinkomen, dan vindt hij de VVD daar niet aan zijn zijde.

De heer **Maas** (Volt) vertelt dat er in Tilburg een interessant experiment wordt gedaan. De VVD is daar vast van op de hoogte. Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de VVD heel goed weet wat hij bedoelt, maar geen duidelijk antwoord geeft.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat de heer Maas dit het beste in de commissie ter tafel kan brengen en dit met de woordvoerders in de diepte kan bespreken. In de Voorjaarsnota beschrijft het college het "ravijnjaar" 2026, omdat de inkomsten van het Rijk in dat jaar teruglopen. Het college loopt met de ogen wijd open dat ravijn in. Er is geen ontkomen aan: de gemeente moet nu een brug over dat ravijn bouwen en scherpe keuzes maken. Het is tijd om nu die verantwoordelijkheid te nemen in plaats van de hand op te houden bij de Rijksoverheid. Het college moet met de stofkam door de hele organisatie gaan. Er moet, ook binnen de drie hoofdthema's van het coalitieakkoord, bekeken worden wat de gemeente doet en hoe ze het doet en waar hervormd kan worden.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) merkt op dat de VVD begon met het verhaal "Utrecht is goed, moet beter". Wat Utrecht zo goed maakt, is het feit dat ze die extra investeringen al jaren doet. Als de heer De Pagter zegt dat ze goed moet blijven, maar ondertussen ook moet bezuinigen, is mevrouw Kleinrensink wel heel benieuwd waar hij dat vandaan wil halen. Die organisatie is namelijk keihard nodig om dat te doen. Rapport op rapport laat dat zien.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat de VVD met "Utrecht is goed" bedoelt dat dat wat goed is goed moet blijven. Er moet dus niet bijvoorbeeld betaald parkeren ingevoerd worden in woonwijken waar dat totaal niet nodig is. Wat goed is in Utrecht moet gekoesterd worden en er moeten geen dingen gedaan worden die inwoners dwarszitten.

Vorig jaar zei de heer De Pagter dat deze coalitie geen oog heeft voor inwoners met een middeninkomen, behalve dan als pinautomaat. Dat is helaas nog steeds zo. De lokale belastingen

zijn de afgelopen twee jaar in totaal al met zo'n 40% verhoogd, maar deze groep met een middeninkomen ziet dat niet terug. Sterker nog, er gaat minder geld naar kerntaken als handhaving, onderhoud van de buitenruimte en de gemeentelijke dienstverlening. Dan hangt het plan van betaald parkeren in de hele gemeente ook nog eens in de lucht. De hardwerkende Utrechter met een middeninkomen betaalt zich blauw, maar ziet dat niet terug op straat. De VVD vindt dat oprecht zorgelijk.

De heer De Pagter komt bij het blokje "doen", concrete acties dus. Daar ontbreekt het aan bij dit college. Het college verliest zich in visies, strategieën en andere beleidsstukken. Dat moet wat de VVD betreft echt anders. Een tekenend voorbeeld is het groenbeleid. Het gaat al ruim een jaar over de strategie voor groen en hoe er de komende twintig jaar 60.000 bomen bij zouden moeten komen. Dat was wat de VVD betreft sowieso al een lage ambitie, maar er is nog bijna geen extra boom of extra groen geplant. Het lijkt wel alsof het college denkt dat bomen niet overleven zonder beleid, monitoring en sturing. Het college moet gewoon aan de slag gaan. Een ander voorbeeld is de woningbouw. Er zijn weer minder woningen opgeleverd dan verwacht. Hier had de VVD bij de vorige voorjaarsnota's al voor gewaarschuwd en de sector zelf had er ook al vaker voor gewaarschuwd. Het college loopt hier achter de feiten aan, want dit was te voorzien. Men is echt in een andere wereld beland, waar het lastiger is om nieuwbouwprojecten van de grond te krijgen. De fractie steunt de ideeën van het college om de bouwproductie omhoog te brengen, maar daarin moet wel focus komen. De VVD-fractie wil allereerst dat het college de regie pakt om bouwprojecten door te laten gaan waar de schop bijna de grond in kan en waar weinig beleid nodig is om de schop in de grond te krijgen. Ten tweede wil ze dat het college het gigantische pakket eisen en wensen voor nieuwbouwprojecten eens goed tegen het licht houdt en scherpe keuzes maakt. Het is dringend nodig dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt om de nieuwbouwproductie op peil te houden.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) deelt dit zowaar met de VVD. Is de VVD het dan ook met hem eens dat er vooral gefocust moet worden op betaalbaar wonen?

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat er zeker naar betaalbaar wonen gekeken moet worden, maar denkt dat hij daar een andere definitie van heeft dan de heer Van der Zweth. Bij betaalbare woningen horen namelijk ook veel betaalbare koopwoningen. Er moeten vooral ook veel woningen gebouwd worden, bijvoorbeeld in Rijnenburg. Dat moet zo snel mogelijk naar voren gehaald worden.

De heer **Van Heuven** (PvdD) hoort de VVD nu pleiten voor meer bouwen. Net pleitte de fractie voor meer bomen en meer aanplanten. Is het niet ook eens tijd dat de VVD tegen bouwplannen gaat stemmen waarvoor bomen gekapt moeten worden? Er kan wel eindeloos aangeplant worden, maar er moet ook eens gekapt worden met kappen. Is de VVD het daarmee eens?

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat zijn partij op het gebied van groen op heel veel punten met de Partij voor de Dieren door één deur kan. De heer Te Hoonte heeft in de vorige periode ook samen opgetrokken met de Partij voor de Dieren met "groen, tenzij". Op sommige plekken zal echter een keuze gemaakt moeten worden om woningen te bouwen, soms ook in het groen, bijvoorbeeld bij de Ivoordreef. Tegelijkertijd vindt de VVD dat er bij bouwprojecten gekeken moet worden naar wat voor groen er al staat. Dat moet zo veel mogelijk blijven staan in plaats van dat allemaal weg te halen en dan nieuw te gaan bouwen. Daar vinden de fracties elkaar.

De heer **Van Heuven** (PvdD) is blij dat de fracties elkaar hierop gaan vinden, want voorkomen is beter dan genezen. Bomen moeten behouden blijven. Hij zou het dan ook leuk vinden als de VVD eens tegen bouwplannen ging stemmen, omdat er nu eenmaal te veel bomen worden gekapt en er niet uit is gegaan van natuurinclusief bouwen. De heer Van Heuven hoopt de VVD ooit ook eens dat geluid te horen zeggen.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat men het gaat zien. De focus moet wat de VVD betreft echter liggen op het verzorgen van heel veel extra woningen en het verzorgen van allerlei groen voor alle nieuwe inwoners.

De heer De Pagter stelt nogmaals dat de tijden echt zijn veranderd, zowel op de Utrechtse begroting als in de wereld. De VVD roept de coalitie dan ook op om terug te gaan naar de onderhandelingstafel en een deel van alle ambities en de daarbij horende miljoenen extra uitgaven die het college vorig jaar heeft bedacht te schrappen. Als dat niet lukt, dan staat de VVD klaar om deze keuzes wel te maken en verantwoordelijkheid te nemen voor Utrecht. Alleen met duidelijke, scherpe keuzes kan het huishoudboekje van de gemeente weer op orde gebracht worden en kan er weer gebouwd worden aan Utrecht. Dat is de raad aan de inwoners en ondernemers verplicht.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) hoorde een oproep van de VVD voor iets wat de partij zelf zojuist niet heeft gedaan, namelijk duidelijke keuzes maken. De VVD praat veel over een stofkam. Dat is gewoon een kaasschaaf over de begroting halen. Als de heer De Pagter deze oproep doet, kan hij dan drie grote posten noemen die optellen tot 40, 50 miljoen?

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat het coalitieakkoord van vorig jaar ongeveer tot dat bedrag optelt. Daar kan eens begonnen worden. Dat gaf hij net al aan. De heer Van der Zweth maakt het ook wel erg groot, want het gaat niet over dergelijke bedragen. Een deel van het geld komt wel vanuit het Rijk, maar er zal nog 5 à 10 miljoen bezuinigd moeten worden bovenop wat er in de Voorjaarsnota staat.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) antwoordt dat het hier misgaat, want dit zijn wel de bedragen waar het over gaat. Daar komt de ozb bij. Dat is 20 miljoen per jaar. Bij de VVD komt daar betaald parkeren bij. Dat is uiteindelijk iets van 25 miljoen euro per jaar. De heer Van der Zweth vraagt de VVD om nu met voorstellen te komen of anders, met nadruk, met een tegenbegroting in oktober te komen, waarin het gehele gat van 100 miljoen gedicht wordt door de liberalen.

De heer **De Pagter** (VVD) stelt dat de heer Van der Zweth helemaal losgaat. De heer Van der Zweth is heel goed in luisteren om te reageren, maar niet in luisteren om te begrijpen. De heer De Pagter vraagt hem om te luisteren om te begrijpen. De VVD geeft aan dat er scherpe keuzes nodig zijn, dat de huidige begroting niet sluitend is. Er wordt rekening gehouden met allerlei extra geld vanuit het Rijk dat niet gaat komen. Er zullen dus nog extra bezuinigingen nodig zijn. Die oproep doet de VVD. Er moet serieus gekeken worden in de hele organisatie. Er moeten geen dingen van tevoren uitgesloten worden, want dat doet de coalitie. Die heeft drie hoofdthema's bepaald waar sowieso niet aangekomen gaat worden. Die luxe heeft de gemeente gewoon niet. Er moet serieus in de hele organisatie gekeken worden welke ruimte er is. De heer De Pagter roept in herinnering dat het college vorig jaar tientallen miljoenen aan extra ambtenaren heeft aangenomen. Dat groeit de komende jaren nog. Er kan voor gekozen worden om daar minder ambitie in te hebben, want de luxe

om allemaal extra mensen aan te nemen in de organisatie is er gewoon niet. Sterker nog, men zal de andere kant op moeten, net als het Rijk. De tijden zijn echt veranderd.

De heer **Bosch** (PVV) zou ook andere keuzes maken, maar hij kan ze wel gewoon benoemen. Hij vraagt de heer De Pagter om concreet één ding te noemen, behalve het diversiteitsbeleid, dat hij al benoemd had, dat hij eruit wil slopen.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat er in het coalitieakkoord allerlei extra uitgaven staan, bijvoorbeeld aan de ambtelijke organisatie. Die staan ook voor de komende jaren nog ingeboekt. Dat kan omlaag gebracht worden. Hij had ook al het voorstel genoemd om de subsidies niet volledig te indexeren. Hier kan de gemeente ook mee beginnen. Er zijn allerlei maatregelen mogelijk. In de commissies zal verder gesproken worden over de verschillende deelonderwerpen. De heer Bosch heeft vast wel een idee waar de VVD bezuinigingen zou zien zitten.

De heer **Bosch** (PVV) begrijpt dat de heer De Pagter hier vandaag niks concreet wil zeggen en dat de raad dit in de commissies verder zal horen.

De heer **De Pagter** (VVD) heeft een aantal dingen gezegd. De gemeente doet allerlei extra dingen bovenop het geld dat de gemeente krijgt vanuit het Rijk. Hier moet de gemeente eerst eens mee stoppen. Dat scheelt al vele miljoenen. Daarnaast wil de fractie kijken naar allerlei extra uitgaven die in het coalitieakkoord worden uitgetrokken. Die zijn voor een groot deel niet nodig wat de VVD betreft. Daar kan echt in gesneden worden.

De heer **Koning** (D66) noemt als voorbeeld het fonds betaalbare koop van enkele miljoenen. Is dat dan niet meer nodig voor de VVD? Dat is een van de belangrijke uitgaven in het coalitieakkoord.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat er nu algemene beschouwingen gehouden worden. Er moet ruimte blijven om in de commissie op de detailonderwerpen in te gaan. Als de VVD van D66 de kans krijgt om mee te denken over de inhoud van de financiën, als D66 wil breken met deze coalitie en met de VVD aan de slag wil gaan, dan gaat de heer De Pagter graag de onderhandelingen aan om te bekijken waar er in de begroting ruimte gevonden kan worden. Die is namelijk echt te vinden.

De heer **Koning** (D66) vindt dit wel heel snel gaan. Daar is hij nog niet. De heer De Pagter zei heel concreet dat er maar in de organisatie gesneden moest worden, terwijl de investeringen die vorig jaar in de organisatie zijn gedaan voor een heel groot deel zijn gedaan in de twee onderwerpen die de heer De Pagter als heel belangrijk voor de VVD noemde. Dat zijn namelijk veiligheid, de handhaving en de uitvoeringskracht daar, en het ruimtelijk domein, om überhaupt door te kunnen bouwen. Wat de heer De Pagter zegt is dus niet congruent. Dat kan niet samen. Dit heeft de heer Koning al vaker geconcludeerd. Hij vindt dit teleurstellend.

De heer **De Pagter** (VVD) antwoordt dat er in deze Voorjaarsnota weer wordt bezuinigd op veiligheid. Het klopt dus niet dat er allerlei extra investeringen worden gedaan. Er wordt weer twee ton bezuinigd. Waar dat terecht komt, staat nergens, want het college zegt dat het alles blijft doen. Dat kan gewoon niet. Het is oneerlijk om dat naar de stad te communiceren. Je kunt niet twee ton bezuinigen en zeggen dat alles gedaan blijft worden. Wat de heer Koning zegt klopt dus niet. De

VVD heeft heel duidelijke ideeën over waar bezuinigd kan worden en waar gesneden kan worden in de organisatie. De fractie gaat hier de komende weken het debat verder over aan in de commissies.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) denkt dat de meeste mensen in deze zaal weleens ergens hebben moeten uitleggen wat een voorjaarsnota is, aan vrienden of familie. Dan gaat het snel over cijfers en getallen. Dat klinkt snel kil en technisch. Maar achter de getallen gaat een wereld aan keuzes schuil. Die keuzes hebben consequenties en die consequenties gaan de mensen in de stad voelen. Ook deze Voorjaarsnota roept daarom gevoelens op bij mevrouw Kleinrensink. Het zijn dubbele gevoelens, van boosheid en verdriet, maar ook van trots en hoop.

Mevrouw Kleinrensink begint met de boosheid. Ze is boos, omdat er gekozen had kunnen worden voor een land waarin werd gewerkt aan een andere samenleving, waar niet de winst, maar het welzijn en het geluk bovenaan hadden gestaan, waar de rijkdom eerlijker verdeeld zou worden en waar de verantwoordelijkheid genomen zou worden voor de planeet, waar de overheid keuzes maakt in plaats van uitstelt en waar de overheid er is voor de mensen die dat het hardste nodig hebben en zich niet terugtrekt. Dat maakt haar droevig, omdat deze consequenties ook in Utrecht terug te zien zijn. Er is een prestatie maatschappij gecreëerd waarin mensen uitvallen en de zorgvraag toeneemt, maar de middelen en de mensen ontbreken.

Utrecht is een linkse en progressieve stad in een rechts land. Het voelt soms alsof Utrecht een Gallisch dorpje is dat nog blijft vechten. Die strijd is niet zonder slag of stoot.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) is, voor GroenLinks verder in de slachtofferrol duikt, toch wel benieuwd naar het volgende. GroenLinks zit periode op periode in het college. Hoe reflecteert GroenLinks daarop? De stad had dan toch allang wel die kant op kunnen gaan?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) bevestigt dit. Hier zal straks dan ook een groot deel over gaan. Utrecht doet het ook al heel lang goed. Dat komt ook doordat GroenLinks al zo lang in het college zit. Dat is terug te zien. Tegelijkertijd opereert de gemeente in een bredere context. Die consequenties zijn ook in de stad terug te zien.

Utrecht, dat Gallisch dorpje, geeft nog niet op in de strijd. Dat stemt mevrouw Kleinrensink hoopvol. Utrecht laat keer op keer zien dat het anders kan en dat het anders moet. Voor GroenLinks betekent dat een aantal dingen. De prioriteiten zijn scherp en de overheid durft sturing en regie te nemen. Utrecht is Utrecht om een aantal redenen. Utrecht is Utrecht omdat men naar elkaar omkijkt. De gemeente reikt de helpende hand, biedt perspectief aan de mensen die dat het allerhardst nodig hebben en laat die niet in de steek. Utrecht is Utrecht omdat ze de verschillen durft verkleinen en daarop durft te sturen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) vraagt hoe GroenLinks ertegenaan kijkt dat in achterstandswijken 70% van de mensen niet meer stemt, omdat ze alle vertrouwen in de politiek hebben verloren. Juist die mensen hebben na al die jaren GroenLinksbeleid geen enkel vertrouwen meer in de gemeenteraad.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) deelt met mevrouw Hessel dat het heel schrijnend is dat zo veel mensen hun vertrouwen kwijt zijn geraakt in de overheid. Ze denkt niet dat dat alleen komt door Utrecht, maar dat dat vooral komt doordat de overheid zich steeds verder terugtrekt. Dat is een landelijke beweging. Utrecht probeert juist de andere kant op te bewegen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) adviseert GroenLinks om in die wijken te gaan praten. De kritiek van de bewoners is heel duidelijk gericht op Utrechts beleid. Ook de binnenstadbewoners en bewoners van andere wijken verliezen steeds meer het vertrouwen, maar juist in de wijken waar het het hardst nodig is en waar de mensen wonen voor wie GroenLinks zegt op te komen, wordt het op geen enkele wijze gevoeld. Zij zijn van alle GroenLinksmaatregelen de dupe, bijvoorbeeld van betaald parkeren. Mevrouw Hessel herkent het vingertje wijzen naar landelijk beleid dus niet.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat zij graag in wijken is. Mevrouw Hessel mag mensen altijd naar haar doorsturen. Wanneer zij in die wijken met mensen gaat praten, hoort zij iets heel anders. Ze vindt het belangrijk om te staan voor de mensen die de overheid nodig hebben. Ze is blij dat er in Utrecht allerlei regelingen zijn rondom armoede die verder gaan dan landelijk beleid. Ze is er trots op dat jongeren in de bijstand geen zoektermijn meer krijgen. Die dingen hoort mevrouw Kleinrensink terug wanneer ze gaat praten in de wijken. Er moet nog steeds veel meer gedaan worden en de stad moet naar die mensen blijven omkijken, maar mevrouw Hessel spreekt blijkbaar andere mensen dan mevrouw Kleinrensink.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) vindt het jammer dat de bevindingen van mevrouw Kleinrensink totaal niet herkenbaar zijn bij de mensen die gaan stemmen en de geluiden die mevrouw Hessel als Utrecht Solidair hoort.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) vraagt mevrouw Hessel om die mensen vooral naar haar door te sturen. Tegelijkertijd heeft de stad nog steeds een groot vertrouwen in GroenLinks. Daarom is de fractie weer zo groot in deze raad.

De heer **Bosch** (PVV) begrijpt dat GroenLinks groot vertrouwen hoort, maar vraagt of GroenLinks dat vertrouwen ook hoort wanneer de partij windmolens doordrukt, betaald parkeren invoert of de bussluis in Overvecht op een andere manier uitlegt? Hoe moet de heer Bosch dat duiden?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) gelooft erin dat politiek gaat over voor bepaalde dingen staan en daar ook eerlijk over zijn. GroenLinks heeft de prioriteiten op orde. De partij heeft altijd gezegd voor betaald parkeren te zijn. Ze heeft altijd gezegd dat het heel hard nodig is om te werken aan de energietransitie, omdat het klimaat dat nu eenmaal nodig heeft. Daar staat de partij voor en dat legt ze uit. Ze moet in gesprek blijven met de mensen in de stad om hun zorgen te horen, maar ze moet ook eerlijk zijn over wat er nodig is en die maatregelen durven nemen.

De heer **Bosch** (PVV) vraagt wanneer GroenLinks dan eens eerlijk is over wat ze van burgerparticipatie vindt? Waarom vertelt GroenLinks niet het eerlijke verhaal, dat ze het voor de Bühne doet, maar toch gewoon doet wat ze wil, omdat ze haar eigen visie heeft?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat men inderdaad eerlijk moet zijn over burgerparticipatie, wat er gevraagd wordt aan mensen en wat er voorligt. Men moet duidelijk zijn over de vastgelegde kaders. Dat doet de partij ook. Daarbinnen is het juist belangrijk om samen met inwoners te kijken hoe dat met elkaar een plek kan krijgen. Dat is de eerlijkste vorm van burgerparticipatie. Maar de beslissingen worden voor een groot deel in de raad genomen.

De heer **Bosch** (PVV) vindt dat dat helemaal niet duidelijk wordt gedaan. Anders zouden al die mensen niet zo ontevreden zijn na weer een participatietraject. Hij roept mevrouw Kleinrensink op om toch eens in de spiegel te kijken en daarmee aan de slag te gaan.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat participatie de ene keer heel goed gaat en de andere keer zijn er vast verbeterpunten. Participatie betekent niet altijd dat dat eruit komt wat je zelf zou willen. Dat zit er ook vaak achter. Daar moet men eerlijk over zijn. Participatie gaat over het faciliteren van het gesprek, ervoor zorgen dat je ziet welke verschillende kanten er aan een onderwerp zitten, zodat je dat naar voren krijgt en daarna de juiste keuzes kunt maken. Die keuzes kunnen soms net anders zijn dan mensen hadden gekozen, maar die belangen moeten allemaal op tafel liggen. Daar gaat participatie over. Die zorgen moeten worden meegenomen en de politiek moet uiteindelijk keuzes durven maken.

Utrecht is Utrecht, omdat de gemeente liever kiest voor structurele maatregelen dan voor kortetermijnacties. Die zijn namelijk nodig zijn voor een duurzame en leefbare toekomst. Niet voor niks zijn er daarom in het coalitieakkoord drie prioriteiten afgesproken. GroenLinks staat hier pal achter. De coalitie wil een stad waar de ongelijkheid tegengaan wordt door eerlijke kansen, waar ingezet wordt op betaalbaar wonen en waar gezorgd wordt voor een groen en klimaatbestendig Utrecht. Daarom is mevrouw Kleinrensink er ook trots om te zien hoe deze prioriteiten overeind blijven in deze Voorjaarsnota. Er liggen bezuinigingen op tafel, maar ook dan moet er naar deze principes gehandeld worden. Deze Voorjaarsnota laat zien hoe de coalitie daarvoor kiest en er soms zelfs een kleine plus op kan zetten.

Mevrouw Kleinrensink neemt de raad kort mee in hoe deze prioriteiten terug te zien zijn in de Voorjaarsnota.

De heer **De Pagter** (VVD) hoorde het de fractie van GroenLinks net hebben over betaalbaar wonen. Is ze ook bereid om te kijken naar alle eisen die gesteld worden aan nieuwbouwprojecten en welke eisen zou GroenLinks willen laten vallen?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat er heel belangrijke eisen gesteld worden die heel hard nodig zijn. Er moet namelijk niet alleen voor meer woningen gezorgd worden, maar vooral voor kwalitatieve woningen. Dat betekent dat er maatregelen nodig zijn die ook voor mensen goed zijn, die zorgen dat er gebouwd wordt op een milieuvriendelijke manier. Die eisen wil mevrouw Kleinrensink niet zomaar laten vallen.

De heer **De Pagter** (VVD) gaf net al aan dat de wereld echt anders is. Ook uit dit antwoord blijkt dat GroenLinks dat besef totaal nog niet heeft. Mensen in de bouwsector geven aan dat het echt terugloopt. Nieuwbouwprojecten worden ook niet meer in de verkoop genomen. Als al die eisen nou betekenen dat er geen nieuwbouwwoningen meer komen, is GroenLinks dan bereid om naar die eisen te kijken?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat verschillende ontwikkelaars echt gouden tijden hebben gehad. Nu gaat het een klein beetje minder goed en komen ze gelijk bij de overheid vragen of het allemaal wat minder kan. GroenLinks gaat daar niet zomaar gelijk in mee.

De heer **De Pagter** (VVD) stelt dat het niet "een klein beetje minder goed" gaat. Er worden op dit moment duizenden woningen minder gebouwd dan de gemeente van plan was. De gemeente heeft

hier een verantwoordelijkheid in te nemen. Welke eisen gaat GroenLinks laten vallen? De heer De Pagter wil dit toch nog een keer vragen. Als de gemeente geen eisen laat vallen, betekent dit dat er nul woningen gebouwd worden en dus ook nul betaalbare woningen die GroenLinks zo graag wil.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat er in de Voorjaarsnota een aantal maatregelen staan waarmee de coalitie die verantwoordelijkheid neemt. Men kijkt dus naar wat er verder kan. Mevrouw Kleinrensink komt er zo ook nog op terug. De overheid probeert hier echt meer te sturen, door actief grondbeleid, door maatregelen op te leggen. Dat is nodig. Maar de gemeente gaat niet zomaar mee in de markt, omdat ze de winsten hoog wil houden. Als er gebouwd wordt in de stad, gebeurt dat op een goede manier. Dat gebeurt ook door eisen te stellen.

Mevrouw Kleinrensink komt op gelijke kansen. GroenLinks ziet het grote tekort in de zorg, waardoor de gemeente moet bezuinigen. Ze ziet dat het nodig is om het systeem van de zorg houdbaar te houden. Wat GroenLinks betreft gebeurt dat op een manier waarbij men altijd oog houdt voor de meest kwetsbare mensen. De fractie kan zich daarom voor een groot deel vinden in de maatregelen die het college opstelt, maar is er nog niet van overtuigd dat de gemeente alles in het sociaal domein moet oplossen. De Utrechtse aanpak is GroenLinks veel waard en is een van de redenen waarom de partij in deze stad meebestuurde. Stoppen met bepaalde voorzieningen omdat het Rijk ze niet bekostigt, raakt wat GroenLinks betreft te veel de meest kwetsbare inwoners. Dat zijn juist de inwoners die de gemeente nodig hebben. De fractie zal daarom met een voorstel komen om daarvoor breder in de begroting te kijken. Om te werken aan bestaanszekerheid, is de gemeente nodig. Hierbij kan gedacht worden aan de succesvolle schuldenaanpak om mensen perspectief te bieden, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Daar blijft GroenLinks op inzetten.

In deze Voorjaarsnota is ook een extra investering voor eerlijke kansen te zien. Het is dit jaar 150 jaar geleden dat de slavernij werd afgeschaft. Eind deze maand wordt het Ketikoti-monument onthuld om hierbij stil te staan. Dit is een belangrijke stap in de erkenning voor velen. Niet vergeten moet worden dat die verschillen in kansen nog altijd doorwerken in het heden. De gemeente moet daarom een plek zijn waar iedereen zich herkent en waar iedereen kansen krijgt. Daarom is diversiteit en inclusie van de organisatie noodzakelijk, zoals voorgesteld in de Voorjaarsnota. Ook op betaalbaar wonen blijft de gemeente inzetten. Geen mens hoort op straat te slapen. Dat betekent dat de gemeente alles moet doen om de wooncrisis op te lossen. In Utrecht staan ruim 1.500 woningen leeg, terwijl andere mensen geen dak boven hun hoofd hebben. GroenLinks is daarom blij met de veel strengere leegstands aanpak en de maatregelen die zijn afgesproken in het coalitieakkoord. Wonen is en blijft een recht. Ook hier durft de gemeente als overheid regie te nemen, door grond op te kopen en te investeren in betaalbare huisvesting. GroenLinks staat daar vierkant achter.

Voor een klimaatbestendige stad zet GroenLinks in op maatregelen die essentieel zijn. Binnenkort raakt, als de gemeente geen actie onderneemt, het stroomnet overbelast, de zogenaamde netcongestie. De gemeente moet hierin investeren om de vraag naar schone energie aan te kunnen. Die stap neemt de gemeente. Bij klimaatmaatregelen wordt altijd als eerste gedacht aan mensen voor wie dit niet zomaar betaalbaar is. Er worden bijvoorbeeld meer woningen geïsoleerd en de gemeente gaat verkennen of ze zonnepanelen gaat leggen op daken van mensen die dat niet zelf niet kunnen betalen. Groen en links gaan hier hand in hand. Ook voor het klimaat moet de overheid de regie nemen. Noodzakelijke voorzieningen moet je niet aan de markt overlaten. Daarom is GroenLinks er trots op dat de gemeente deel gaat nemen aan de water-, energie- en warmtevoorzieningen. Zo stuurt de gemeente op wat van waarde is in plaats van op winst.

De prioriteiten zijn voor GroenLinks helder en wat haar betreft blijft men naar die principes handelen. Juist in moeilijke tijden moet de gemeente aan het roer staan om de goede kant op te sturen. Mevrouw Kleinrensink startte met de mix aan tegenstrijdige emoties, maar uiteindelijk overheerst het gevoel van strijdbaarheid. Men weet wat hier in Utrecht van waarde is. Daar zal de partij voor blijven strijden, voor het klimaat, voor de Utrechters die dat het hardste nodig hebben en voor gelijkheid. Dat maakt Utrecht uiteindelijk Utrecht.

De heer **Van Heuven** (PvdD) hoorde mevrouw Kleinrensink zeggen dat ze boos en verdrietig is, maar vindt het ergens ook krokodillentranen, zeker gezien het feit dat GroenLinks in het kader van prioriteiten de ambitie op het bijplanten van bomen bijschaalt. Hoe verkoopt GroenLinks dat in tijden van de klimaatcrisis?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) deelt met de Partij voor de Dieren dat het heel naar is dat men hier eigenlijk op achteruit gaat. De gemeente blijft nog steeds meer doen dan ze deed, maar het is wel minder dan was afgesproken. Dat betekent concreet dat er de komende jaren nog steeds 2.000 à 3.000 bomen bijgeplant worden, maar dat is minder dan de gestelde ambitie. Dit had mevrouw Kleinrensink ook graag anders gezien. Tegelijkertijd wordt er heel veel geïnvesteerd in andere klimaatmaatregelen die hard nodig zijn.

De heer **Van Heuven** (PvdD) vindt "naar" hier helemaal niet het juiste woord. Het is onverkoopbaar, zeker naar de achterban van GroenLinks. Het is ook onverkoopbaar dat GroenLinks tegen amendementen van de Partij voor de Dieren stemt die beogen om niet te bouwen in de hoofdgroenstructuur. Dit gebeurde een paar weken geleden nog. Dat is toch onverkoopbaar? Dit zijn dan toch krokodillentranen van GroenLinks?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat haar partij altijd heel kritisch is op het bouwen in de groenstructuur. Hier zal ze niet zomaar in meegaan. Er zijn een aantal crisissen op te lossen. Die gaan over gelijke kansen, wonen en groen. Daar moet men continu met elkaar op blijven inzetten. Dat kan soms wringen. De Partij voor de Dieren vindt GroenLinks aan haar zijde dat er in deze stad heel hard ingezet moet worden op groen. Mevrouw Kleinrensink hoopt dat de heer Van Heuven ook ziet dat in deze Voorjaarsnota heel veel gedaan blijft worden. Het liefst had ze nog veel meer gedaan, net zoals de heer Van Heuven wil.

De heer **Van Heuven** (PvdD) stelt dat GroenLinks het nu een beetje legitimeert om de ambities op groen af te bouwen en wel te gaan bouwen in de hoofdgroenstructuur. Dat kan toch gewoon niet? Daar moet mevrouw Kleinrensink het toch mee eens zijn?

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) antwoordt dat ze ambitie blijft houden op groen, maar dat die ambitie iets minder is dan ten opzichte van het coalitieakkoord. Het is nog steeds altijd meer dan er hiervoor gedaan werd. Daar staat GroenLinks voor. Er wordt niet niks gedaan. De gemeente blijft investeren in groen, maar mevrouw Kleinrensink is het met de heer Van Heuven eens dat ze meer had willen doen.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) stelt dat dit college de basis niet op orde heeft en met deze Voorjaarsnota in deze onzekere financiële omstandigheden de boodschap lijkt af te geven dat dit hen overkomt. Sterker nog, de onzekerheid voor de toekomst neemt in de ogen van het CDA alleen maar toe. Er

wordt risicovoller gerekend op geld vanuit het Rijk en andere posten die het college opeens inboekt om enkele gaten dicht te kunnen lopen. Het overhevelen van geld, bijvoorbeeld de coronamiddelen, begint onnavolgbaar te worden. Het lijkt erop dat het college het overzicht niet meer heeft. De gemeente moet realistisch zijn over de tekorten. De gemeente kan nu al aanvoelen dat er veel te weinig geld opzij gezet wordt voor de Omgevingswet en de prognose voor welzijn. Het CDA heeft in haar tegenbegroting al een extra bedrag van 2,8 miljoen gereserveerd voor jeugdzorg. Los van het budget zal Utrecht juist moeten starten met het uitbouwen van informele zorg in de buurt en gemeenschapszin, zodat mensen elkaar ook weten te helpen waar nodig. Kortom, het CDA wil voorbereid zijn en de gedeelde verantwoordelijkheid hierin aanmoedigen.

Hoofdzaken moeten prioriteit krijgen. Zeker, dat zijn kansengelijkheid, wonen en klimaat. Maar waarom moeten die drie programma's financieel volledig worden ontzien? Er zal verstandiger gekozen moeten worden. Welke instrumenten tuig je daarvoor op, wat doe je effectief wel en wat niet? Waarom kan er niet ook binnen die drie programma's zulke focus aangebracht worden? De consequenties op andere thema's zijn namelijk niet best. Er wordt namelijk onbegrijpelijk hard bezuinigd op sport, handhaving, verduurzaming, cultuur en het klantcontactcentrum. Dat zijn speerpunten van CDA Utrecht. Sport is zo ontzettend belangrijk voor de fysieke en mentale gezondheid van alle Utrechters en voor participatie in de samenleving. Dat is een programma waar juist een forse achterstand weggewerkt moet worden en waar sportverenigingen gecompenseerd moeten worden voor de verhoogde ozb.

Wat betreft het klantcontactcentrum zou er juist veel meer moeten worden geïnvesteerd in een benaderbare overheid die dichtbij is. Het is bekend dat op dit moment de participatie, informatievoorziening en terugkoppeling naar buurtbewoners zo moeizaam gaat. Het CDA heeft tal van moties ingediend om juist niet meer afhankelijk te zijn van 14030, maar te gaan naar vaste aanspreekpunten en een stevige positie voor de wijkbureaus. Het CDA heeft veel vragen gesteld en suggesties gedaan rondom SlimMelden. Mensen weten niet meer waar ze het zoeken moeten. Mevrouw Zwinkels heeft het kritische rekenkamerrapport nog niet eens aangehaald.

Tegelijkertijd blijft het college veel geld stoppen in allerlei dure herinrichtingsprojecten waar inwoners helemaal niet op zitten te wachten, bijvoorbeeld de Maliebaan en de Weerdsingel, maar ook aan sommige groenprojecten. Ook wordt er opnieuw een ton per jaar uitgetrokken voor het opstellen van locatieprofielen. Die waren toch al klaar? Gaan er weer opnieuw plannetjes gemaakt worden? Het college stopt ook weer flink geld in de eigen organisatie. Dat is deels onontkoombaar door hogere cao's, maar er zijn ook interne opgaven met onder andere een half miljoen per jaar. Het CDA heeft hier haar bedenkingen bij. Een grotere gemeente met meer ambtenaren is niet per se slagkrachtiger en daadkrachtiger en heeft niet per se meer regie. Ondertussen blijft het college schermen met cijfers die de zorgen van het CDA moeten wegnemen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) hoort het CDA zeggen dat de investeringen in de eigen organisatie misschien nagelaten moeten worden. Tegelijkertijd doet de fractie een oproep om een beter benaderbare overheid te zijn. Hoe strookt dat met elkaar? Om beter benaderbaar te worden moet je toch juist in je eigen organisatie investeren?

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) denkt niet dat dit het geval hoeft te zijn. Er zijn veel andere manieren. Er zijn veel bestaande structuren. De gemeente moet anders en beter werken. In de aanbevelingen in het rapport van de Rekenkamer wordt niet gezegd dat er maar meer geld tegenaan gegooid moet worden en dat het probleem dan opgelost wordt. Dat zit in veel fundamentele dingen. Mevrouw

Zwinkels is het niet met de heer van der Graaf eens. Er zullen weliswaar aanpassingen gedaan moeten worden in de gemeentelijke organisatie, maar die vragen niet meteen om meer geld. Mevrouw Zwinkels had het over de zorgen van het CDA. Het college schermst met cijfers, laatst nog in diverse debatten rondom verkeersveiligheid, wonen en leefbaarheid, terwijl de inwoners van Utrecht schreeuwen om het in goede banen leiden van de groei van de stad, met oog voor de menselijke maat, de beleving van verkeersveiligheid door de drukte en de vele bijna-ongelukken, de brede wens om een leefbaarheidstoets te behouden en juist meer handhavingscapaciteit te krijgen. Dit college doet precies het tegenovergestelde.

Het college zegt de belastingen niet te gaan verhogen. Nee, want dat heeft het vorig jaar al gedaan. Mensen kregen toen de belofte dat ze met de stijgende parkeerkosten van het coalitieakkoord investeringen in hun buurt terug zouden zien, onder andere dankzij het Groei-in-Balans pakket. Maar dit blijft vaag en wordt maar niet concreet. Wat was deze belofte waard en wat ziet Utrecht ervan? Er is een overschot van 35 miljoen op de jaarrekening. Wat het CDA betreft moet een groot deel hiervan ten goede komen van Utrecht mooier maken, via investeringen in de wijken en openbare ruimte. Klopt de bewering ten aanzien van de lastenverzwaring overigens wel? Het CDA leest namelijk dat de leges wel worden verhoogd. Bij de rioolheffing in de Voorjaarsnota wordt een hoger bedrag gebruikt om gaten te vullen in plaats van het verlagen van de tarieven. Is dat geen verkapte lastenverzwaring?

Het college geeft richting de raad aan scherper aan de wind te zeilen. De flexibiliteit om bij te sturen lijkt er ondertussen uit te gaan. Dat is bijvoorbeeld te zien aan het planningsoptimisme, waarbij het voorstel van het college is om bouwkostenstijgingen te dekken uit de toegezegde prijscompensatie en de vertraging in projectuitgaven. In de Voorjaarsnota staat hierover dat daarmee de financiële buffers nagenoeg zijn uitgeput en dat er voor de lange termijn nog oplossingen gezocht moeten worden. De hete aardappel wordt doorgeschoven naar een volgend college, ook door pas vanaf 2026 echt te bezuinigen en nog niet in de komende jaren.

De nood is aan de man. Het lokaal bestuur zal uit een ander vaatje moeten gaan tappen. Daarom komt het CDA Utrecht, zoals de raad mag verwachten, met andere oplossingen, met keuzes die meer richting geven en passender zijn in de huidige onzekere tijd. De fractie komt alvast met zeven principes waarmee ze de commissiedebatten ingaat. Het eerste is dat verkeersveiligheid de eerste prioriteit is bij herinrichtingen, ook in Vleuten-De Meern en Haarzuilens. Het tweede is dat de kracht van de samenleving benut moet worden, bijvoorbeeld in de informele zorg, het verenigingsleven en vrijwilligerswerk, zoals bij het zelfbeheer, als tegenhanger voor eenzaamheid en anonimiteit. Het derde is meer inzetten op samenwerking met anderen, niet alles in of met de eigen organisatie willen doen. Het vierde is de combinatie van handhaving op veiligheid en preventieve zorg bieden. Het vijfde is het stimuleren van verduurzamingsinitiatieven met circulair ondernemerschap en echt geld voor vergroening. Het zesde principe is betaalbaar wonen door het bouwen, het stimuleren van doorstroming, middenhuur en uiteraard Rijnenburg. Het zevende is niet bezuinigen op beheer en kwaliteit van de openbare ruimte. Het CDA staat voor een stad op mensenmaat die schoon en toegankelijk is, waar men met elkaar goed voor blijft zorgen.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) bedankt mevrouw Zwinkels voor de principes en hoort graag in de commissies terug hoe ze die precies bedoelt. Zo hoort er echter wel vooral investeringen in, terwijl men ook in een ingewikkelde tijd zit. Waarvan gaat dat zo meteen ten koste?

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) antwoordt dat allereerst in de tegenbegroting van vorig jaar te lezen is waar het CDA wil bezuinigen of waar ze in ieder geval de dekkingsvoorstellen doet. Daarnaast gaf

mevrouw Zwinkels aan dat ze ook op zoek wil gaan naar de kracht van de samenleving en niet alleen maar vanuit de gemeente budgetten wil ophogen en nog meer met de eigen organisatie wil doen. Ze wil veel meer zoeken naar een stukje samenwerking en eigen initiatief van mensen. Ze hoopt daarmee een groot deel van extra kosten te voorkomen.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) begrijpt dat mevrouw Zwinkels daarmee eigenlijk wil bezuinigen op de gemeentelijke organisatie. Dit vindt ze ingewikkeld, gezien de prioriteiten die mevrouw Zwinkels ook zelf stelt. Er moet gekeken worden naar de kracht van de samenleving, maar daar is ook de overheid hard bij nodig. In de rapporten was te lezen dat het piept en kraakt bij de overheid. Die is juist nodig om te kunnen investeren in de maatregelen die mevrouw Zwinkels voor zich ziet. Hoe ziet zij dat voor zich?

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) antwoordt dat hier in het commissiedebat verder over gesproken moet worden. De ChristenUnie stelde die vraag ook al. Dan moet er concreet gekeken worden naar verschillende instrumenten, naar welke rol men voor de gemeente ziet en wat dat vraagt aan extra capaciteit. Mevrouw Zwinkels heeft vorige week in een debat over wonen nog gevraagd of dit nieuwe instrument wel opgetuigd moet worden als dat weer capaciteit vraagt van de organisatie. Men moet met elkaar scherp zijn op wat er gevraagd wordt. Wat mevrouw Zwinkels betreft gaat de gemeente op zoek naar manieren om de organisatie niet te laten groeien. Met 4.500 ambtenaren zit Utrecht wel een beetje aan de max.

De heer **Koning** (D66) stelt dat de verschillende crises waar man aan blootgesteld wordt pijnlijk duidelijk maken dat dat er bij het aanpakken van kansenongelijkheid, bij het bestrijden van de klimaatcrisis en het tegengaan van het woningtekort dingen anders gedaan moeten worden dan ze gedaan werden. Mensen hebben moeite met verandering. Daarom is het de taak van politici om met visie perspectief te bieden en de veranderingen draaglijk en acceptabel te maken. D66 wil mensen kansen bieden, op een baan, op een huis, met een toekomst waarin kinderen gezond oud kunnen worden. Met die gedachte en het coalitieakkoord in de hand is het college aan de slag gaan. De rijke schooldag wordt op steeds meer plekken ingevoerd. Er komen schoolgebouwen bij in de stad. De gemeente werkt door aan de opwekking van duurzame energie in Rijnenburg en op andere plekken in de gemeente. Er worden goede keuzes gemaakt ten gunste van de fiets en het openbaar vervoer. De gemeentefinanciën zien er veel minder rooskleurig uit dan een jaar geleden. De gemeente moet noodzakelijke en ingrijpende keuzes maken om ook in de toekomst een gezonde begroting te houden. Daarbij blijft de rijksoverheid de onzekere factor voor de gemeente. Landelijke bezuinigingen op de jeugdzorg zorgen ervoor dat de gemeente een flinke bezuinigingsopgave heeft. Ook los daarvan is ingrijpen in de zorg nodig. Als de gemeente dat niet doet, worden de zorgkosten het koekoeksjong dat andere uitgaven het nest uit duwt. Hoe pijnlijk ook, de gemeente moet iets aan die stijgende kosten doen. Het is heel goed dat dit college deze fundamentele discussie in deze Voorjaarsnota aan de raad voorlegt. D66 kijkt wel kritisch naar de wijze waarop de Utrechtse regelingen geraakt zouden worden die de partij nu juist zo belangrijk vindt voor een menselijk gezicht in de stad. De fractie zal het debat hier graag over voeren in de commissie. Dit zijn niet de enige zorgen van D66. De volgende onderwerpen dreigen de komende jaren een desastreus effect te hebben wanneer de gemeente die laat lopen. De wooncrisis is veel heftiger geworden door de bouwcrisis die in het afgelopen jaar is ontstaan. Het lijkt een perfecte storm te zijn. Terwijl de bouw prijzen enorm omhooggegaan zijn, zijn de rentes hard gestegen en vallen nieuwbouwprojecten in heel het land stil. Zo komt er weinig terecht van doorstroming op de

woningmarkt die zo hard nodig is. Veel Utrechters worden daardoor geraakt, bijvoorbeeld de 18-plussers die noodgedwongen nog jaren bij hun ouders moeten blijven wonen, omdat er echt pas na twaalf jaar een sociale huurwoning beschikbaar is, terwijl dit dé periode is waarin je een zelfstandig leven moet kunnen opbouwen. Dat gaat bij uitstek over kansengelijkheid. Je hoort namelijk of bij de gelukkigen die wel een huis kunnen bekostigen of je komt er niet tussen. Wie niet tegen een eerlijke prijs een fatsoenlijk dak boven het hoofd heeft, kan niet goed functioneren, zal stress hebben, moeite hebben om te leren of te werken en om zichzelf te kunnen zijn.

D66 kijkt dan ook met smart uit naar meer nieuwbouwwoningen, maar de bouw daarvan stagneert. In tijden van crisis komt de gemeente dan voor moeilijke keuzes te staan. Wat D66 betreft moet de raad naar zichzelf kijken en vaker keuzes durven maken, zodat er wel aan de bouwopgave voldaan kan worden. Vanuit de portefeuille grondbeleid kan daarop volgens D66 van alles, maar de fractie mist daar actie. Er hoeft niet gelijk heel veel grond aangekocht te worden, maar er zijn allerlei manieren om vastlopende bouwontwikkelingen uit het slop te trekken. D66 doet een klemmend beroep op de raad, op het college, op marktpartijen en op woningcorporaties om allen over de eigen schaduw heen te springen en ervoor te zorgen dat er weer gebouwd gaat worden. De fractie roept het college op om intensiever samen te werken met de markt en de corporaties, zodat risico's en winsten beter samen gedeeld kunnen worden.

De heer **De Pagter** (VVD) vindt het op zich goed om te horen dat D66 wel inziet dat er echt andere keuzes nodig zijn op het gebied van nieuwbouw. Welke eisen en wensen zou D66 willen veranderen en over welke van deze gaat zij het gesprek aan met de coalitiepartners?

De heer **Koning** (D66) antwoordt dat hij dit gesprek graag aangaat in de commissievergaderingen die eraan komen. Voor D66 staat een pragmatische blik voorop. Ze kijkt bij ieder project wat er nodig is om het doorgang te laten vinden. Ze heeft liever dat een project met 300 woningen wel gerealiseerd wordt dan dat er krampachtig wordt vastgehouden aan een project met heel hoge eisen van 350 woningen. Als het betekent dat dat laatste project niet doorgaat, heeft D66 liever dat project van 300 woningen. Snelheid, vaart en beschikbaarheid van woningen zijn voor D66 een heel belangrijke waarde.

De heer Koning komt op de keuzes die gemaakt moeten worden om de krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan. Het structurele probleem op de arbeidsmarkt is gigantisch. Gelukkig kunnen dankzij de open Europese economie deze arbeidsplekken gevuld worden door mensen uit het buitenland. Zij werken keihard en houden de distributiecentra en de voedselvoorziening draaiende. Ze helpen in de horeca en spelen een belangrijke rol in de economie. Er zijn nu al zo'n miljoen arbeidsmigranten in Nederland. Dat aantal zal richting 2030 verdubbelen. D66 maakt zich wel zorgen over de misstanden in de sectoren waarin zij hun werk vaak vinden en de onderkomens waarin zij verblijven. Het is nodig dat zij behandeld worden zoals men zelf behandeld zou willen worden. D66 wil dat er samenwerkingen komen om arbeidsmigranten gericht en onder de juiste voorwaarden naar Utrecht te halen, bijvoorbeeld in de zorg. De fractie roept het college op om daar meer aandacht op te richten. Hier zal ze in de commissie verder aandacht voor vragen. De krapte op de arbeidsmarkt kan ook op andere manier tegengegaan worden. D66 wil dat het college hier samen met het Rijk en de provincie mee aan de slag gaat. Een leven lang leren komt nog te weinig van de grond. Er moet meer omgeschoold gaan worden. Wat D66 het meest raakt op het gebied van arbeidsmarkt en economie is dat er veel mensen zijn die dolgraag werken, maar aan de kant worden gezet. De heer Koning heeft het over asielzoekers voor wie wettelijk bepaald is dat ze maar 24 weken per jaar mogen werken. Het Rijk moet dit anders gaan doen. Mensen moeten vanaf dag 1 mee kunnen doen: bed, bad, brood,

maar ook een baan. D66 wil dat mensen die hier hun asielpcedure afwachten gewoon vanaf dag 1 aan het werk kunnen. Ook hierover gaat de fractie graag het debat verder aan in de commissie. Er is een start gemaakt, maar men is er nog niet. De raad zet de koers uit om de stad richting verandering te leiden, maar veranderen kan de gemeente niet alleen. Hiervoor zijn Utrechtse inwoners, organisaties en bedrijven nodig die samen met de overheid daaraan werken, zodat meer mensen kunnen gaan werken in sectoren die bijdragen aan een stad waarin kinderen gezond oud kunnen worden. Die mensen hebben een huis nodig om in te wonen en duurzame energie voor een schone toekomst en het beste onderwijs om het beste uit zichzelf kunnen halen. Daar moet de raad zich voor blijven inzetten in deze mooie stad.

De heer **De Pagter** (VVD) hoorde de heer Koning spreken over onduidelijkheid die vanuit het Rijk zou komen, maar die is er toch juist helemaal niet? Het Rijk is nu juist heel duidelijk over wat er op de gemeente afkomt. Vindt de VVD D66 aan haar zijde als ze zegt dat er nu meer keuzes gemaakt moeten worden en meer bezuinigingen doorgevoerd moeten worden?

De heer **Koning** (D66) antwoordt dat dat zeker niet het geval is. D66 ziet dat het college een heel gebalanceerd voorstel heeft voorgelegd, waarin ook heel kritisch wordt gekeken naar de uitgaven van de gemeente. Het stuk over de Wmo en de Jeugdzorg en het uit de klauwen lopen van die uitgaven wordt heel duidelijk opgepakt en serieus genomen door het college. Anderzijds wil de heer Koning een oproep terug doen naar de VVD om met D66 te strijden voor de middelen van het Rijk die gewoon nodig zijn. Utrecht staat niet als enige gemeente voor de opgave om die schaa sprong bekostigd te krijgen. Heel veel gemeenten in het land hebben die. Daarvoor moet het Gemeentefonds verder worden bijgesteld. Juist van de VVD, als grootste partij in het kabinet, verwacht de heer Koning niet dat die zich erbij neerlegt, maar de nek uitsteekt om daar samen met D66 voor de strijden.

De heer **De Pagter** (VVD) merkt op dat men hier in de gemeenteraad zit. De raad heeft het te doen met de kaders die vanuit het land worden geschetst. De duidelijkheid is geboden. Er komt 1 miljard voor alle gemeenten bij en dat is het. Dat is niet waar het college op hoopte. Er zijn meer bezuinigingen te doen. De heer De Pagter hoopt dat D66 aan de zijde van de VVD staat wanneer het gaat over een efficiënte gemeentelijke organisatie en over het regelmatig doorlichten van alle afdelingen om te bekijken of er besparingen mogelijk zijn. De heer De Pagter hoopt dat D66 ook daarnaar gaat kijken. Dat staat namelijk letterlijk in hun verkiezingsprogramma.

De heer **Koning** (D66) wil heel graag kijken naar alles wat er nodig is om de begroting ook meerjarig goed scherp te houden, maar vindt het echt nodig dat het Rijk verder over de brug komt. Daarvoor is gewoon de indexering in het Gemeentefonds nodig. In het verleden zijn ook dit soort discussies gevoerd. Het is nodig dat welk kabinet dan ook uiteindelijk over de brug komt. De heer Koning begrijpt niet dat de VVD daar zelf haar nek niet verder voor uitsteekt.

De heer **De Pagter** (VVD) herhaalt dat men hier in de gemeenteraad zit. Wat als dat niet gebeurt? Welke keuzes maakt D66 dan? Daar gaat het namelijk op uitkomen.

De heer **Koning** (D66) antwoordt dat het wat hem betreft daar helemaal niet op gaat uitkomen. Hierover verschilt hij van mening met de heer De Pagter. De heer Koning ziet dat er op dit moment een prognose is ingeboekt van de middelen waarvan men hoopt dat ze vanuit het Rijk alsnog naar de

gemeente toe komen. In het verleden werd uiteindelijk, wanneer het erop aankwam, ook in Den Haag gezien hoe belangrijk het is om gemeentes te blijven steunen.

De voorzitter schorst hierop de vergadering enkele minuten.

De heer **Van Heuven** (PvdD) stelt vast dat deze Voorjaarsnota in het teken staat van zorg. De Jeugdzorg en de uitvoering van de Wmo zijn door het Rijk naar gemeenten overgeheveld en deze zeer belangrijke taken kosten veel geld. Het Rijk betaalt onvoldoende mee en de gemeente gaat nu snijden in allerlei eigen ambities.

Goede zorg is belangrijk. De Partij voor de Dieren vindt het essentieel dat iedereen zich goed en gezond kan voelen, dat ieders welzijn gegarandeerd is, dat mens, dier, natuur en klimaat gezond zijn en elkaar in welzijn kunnen versterken. Zorg nodig hebben kost niet alleen geld, het zorgt ook voor ongezonde stress en stress zorgt voor nog meer stress. De Partij voor de Dieren vindt het daarom van groot belang dat ongezondheid wordt voorkomen. Preventief beleid voorkomt zorg en de PvdD stuurt graag op de juiste omstandigheden die zorgen voor meer gezondheid. De raad kent de pleidooien van de partij voor plantaardig eten, voor een klimaatneutraal Utrecht, voor een groene gemeente en voor de juiste leefomstandigheden voor mens en dier. Daarom is het zo absurd dat het college gaat bezuinigen en snijdt in belangrijke ambities als het aanplanten van veel meer bomen. Ook vindt de PvdD het tamelijk bizar dat het nieuwe groen dat het college wil aanleggen eigenlijk vooral bestaat uit groene gebieden om de stad heen. Door het bevorderen van menselijke recreatie op plekken als Ockhuizen en Oud-Zuilen tellen die plekken binnenkort als groen terwijl ze dat al zijn. Dit vindt de PvdD-fractie een ultieme vorm van greenwashing. In Utrecht wil de gemeente graag 75 m² openbaar groen per huishouden en dat haalt ze niet. Het college constateert een tendens naar beneden en zegt scherp te moeten zijn op de koers. Afschalen van groene ambities is dan ook onacceptabel. De PvdD roept op om op volle kracht vooruit te gaan.

De groei van de stad en het bevorderen van massabezoeken aan Utrecht, waar het college nog altijd actief op stuurt, zorgt voor meer mensen op dezelfde vierkante meters, voor druk op groen en druk op wilde dieren, voor meer consumptie en ook meer energiegebruik. De ambitie om Utrecht klimaatneutraal te maken heeft het college al lang laten varen. Nieuwe uitgaven in het programma duurzaamheid zijn investeringen in netcongestie en elektrische boten. Goede investeringen, maar wat de Partij voor de Dieren betreft bij lange na niet genoeg.

Hoe weinig ambitieus dit college met klimaat, biodiversiteit en stikstof is, blijkt uit de beantwoording van schriftelijke vragen van de PvdD over een nieuwe mestvergister in De Meern. De heer Van Heuven citeert: "In dit geval constateren we dat de aanvraag geen uitbreiding van de veestapel betreft en dus niet bijdraagt aan het vergroten van de genoemde crisissen." Wanneer het niet gaat om een vergroting komt het college dus niet in actie. In Utrecht zijn twintig bedrijven waar runderen worden gehouden die in totaal 1.524 dieren hebben. Door dit aantal flink te verlagen, zeker het aantal koeien in en rond Amelisweerd, kan er echt winst geboekt worden voor dieren, natuur en klimaat. De gemeenteraad riep na de klimaatcrisis ook de biodiversiteitscrisis uit. Dit is terecht. De bijensterfte is schrikbarend hoog, in Utrecht het hoogst van Nederland. Het aantal vlinders is het laagst sinds 1990. Ook dieren als weidevogels komen steeds meer in de knel door menselijk handelen. Zo zijn er laatst nog zestien kievitseieren gewoon kapot gemaaid voor een festival. Dit is echt alarmerend. Met een inmiddels soort van permanente vogelgriep is extra investeren in dierenwelzijn noodzakelijk, maar het extra geld dat de Vogelopvang en de Dierenambulance zouden krijgen volgens het coalitieakkoord hebben ze nog altijd niet ontvangen.

In deze Voorjaarsnota viert wat de Partij voor de Dieren betreft de korte termijn hoogtij. De coalitie kapt bomen voor huizen, zoals op de Ivoordreef. Deze coalitie investeert nog altijd in economische groei. De heer Van Heuven heeft hierbij de term "Heart of Holland" op zijn vizier. Overvallen door kostenposten beukt het college te weinig op de deur van het kabinet, maar stelt het onder meer ambities voor groen en biodiversiteit bij. Utrecht creëert zo negatieve gevolgen voor de lange termijn, met een steniger Utrecht, met minder biodiversiteit, met een heter klimaat en steeds minder wilde dieren. Zo worden mensen en dieren ziek en is er uiteindelijk nog meer zorg nodig. Zo belandt men in een nog heftigere negatieve spiraal.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) deelt de focus van de Partij voor de Dieren op gezondheid en natuurlijk ook op het klimaatvraagstuk. De heer Van Heuven gaat nu echter heel eenzijdig in op klimaat en groen. Gezondheid heeft ook te maken met armoederegelingen en met werk en inkomen. Kan de heer Van Heuven daar ook iets over zeggen? Zit er wat dat betreft niet een goede richting in de Voorjaarsnota?

De heer **Van Heuven** (PvdD) bevestigt dit. Hij wil ook zeker niet snijden in Jeugdzorg en Wmo, maar ziet ook dat er nog veel meer beleid genomen kan worden. De PvdD heeft al heel vaak gevraagd om beleid wat betreft plantaardig eten. Dat heet "de reis naar plantaardig". De laatste keer dat de raad daar iets over heeft gehoord is toen Stadsbelang iets vroeg over plantaardige melk in de koffiemachines, maar daarna was het weer even stil. De PvdD verwacht daar dus juist meer beleid.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) merkt op dat dit bekend is, maar vraagt wat de Partij voor de Dieren wil op het gebied van Jeugd, Wmo, armoederegelingen en werk en inkomen. Wat mag de raad daar verwachten van een toch progressieve linkse partij?

De heer **Van Heuven** (PvdD) antwoordt dat zijn partij officieel noch links noch rechts is. Los daarvan wil hij dat er vooral doorgedaan wordt met het leveren van goede zorg. Er moet nog meer voorkomen worden dat er zorg gebruikt moet gaan worden. Daar is een gezonde leefomgeving voor nodig met veel meer groen.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) begrijpt dat de PvdD vooral complimenten geeft en op het gebied van groen en klimaat suggesties en aanmoedigingen geeft.

De heer **Van Heuven** (PvdD) antwoordt dat die zeker nog gebracht zullen worden. Eén suggestie gaf hij net al: het aantal rundveedieren in de buurt van Amelisweerd naar beneden brengen. Daar wordt de natuur ziek door dieren die daar staan. Daar kan iets gedaan worden, maar er kan nog veel meer gedaan worden. De noordelijke randweg Utrecht, die miljoenen kost, kan bijvoorbeeld niet aangelegd worden. Dan is er geld om nog heel veel zorg te leveren, maar ook om nog meer cultuur te brengen. Dit college bezuinigt ook op topcultuur. Dat vindt de heer Van Heuven jammer.

Mevrouw **Kleinrensink** (PvdD) kan een groot deel van wat de Partij voor de Dieren zegt volgen, ook de ambities op klimaat en groen. Tegelijkertijd hoort ze veel dingen die erbij zouden moeten terwijl er een Voorjaarsnota ligt die niet zo rooskleurig is. Waar ziet de Partij voor de Dieren de mogelijkheden om dat vandaan te halen, met name om die extra investeringen te doen?

De heer **Van Heuven** (PvdD) stelde net al voor te stoppen met het plannen maken voor de noordelijke randweg. Er staan 1.200 bomen op het spel. Er kan nu betaald parkeren ingevoerd worden. Er kan gestopt worden met citymarketing. Er wordt nog altijd een economische lobby gevoerd bij allerlei overheden om meer bedrijven naar Utrecht te halen. Festivals, horeca en terrassen hoeven weinig leges te betalen. Sterker nog, daar betaalt de gemeente nu aan mee. Ondertussen is er wel een terrassificatie aan de gang, die ook nog eens voor meer consumptie zorgt en voor minder beschikbare openbare ruimte. Dat zijn echt wel posten waar je geld kunt halen.

De heer Van Heuven was aan het einde van zijn betoog komen. Hij sluit af met de opmerking dat hij voorts van mening is dat Utrecht zo snel mogelijk klimaatneutraal en biodivers moet worden.

De heer **Koning** (D66) merkt op dat de hetze tegen evenementen en festivals van de Partij voor de Dieren hem niet in de koude kleren gaat zitten als D66'er. Hij kent de heer Van Heuven als een groot liefhebber van het songfestival, van de Pride en allerlei van dat soort dingen. Hij kan dat niet goed met elkaar rijmen. Is hij echt zo anti of is er ook nog wel ruimte om wat leuks te doen in de stad?

De heer **Van Heuven** (PvdD) wordt hier geout als een songfestivalliefhebber. Dat is hij overigens wel, maar dat beaamt hij niet.

De **voorzitter** merkt op dat de heer Van Heuven niet alleen is.

De heer **Van Heuven** (PvdD) antwoordt dat sommige festivals leuk zijn en sommige ook ideëel van aard zijn. Hij ziet echter wel dat er steeds meer festivals komen, dat er een festivalisering gaande is en dat ook de Gay Pride, hoe leuk ook, voor kilo's confetti in de stad heeft gezorgd en duizenden kilo's plastic. Er waren boten die supersmerig waren. De aversie van de PvdD zit hem in bijvoorbeeld een festival als Verknijpt. Dat mag een maand lang beslag doen op een plas waar vogels broeden. Daar wordt gewoon zand gestort om twee dagen voor €60 per kaartje duizenden mensen over de vloer te halen. Daar gaat iets mis en daar wil de Partij voor de Dieren zeker iets aan doen.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) vindt het mooie aan lokale politiek dat het zo dichtbij en vaak zo concreet is dat je het letterlijk tegenkomt. Dagelijks fietsen de raadsleden langs de vele bouwprojecten die ze in de raadszaal bespreken en komen ze de bewoners tegen die ze eerder hebben gesproken over besluiten die in de raadszaal worden genomen. Dat is mooi, want het laat zien waar politiek om draait, maar het kan een raadslid ook met de neus op de feiten drukken. Dat is de laatste maanden het geval voor de heer Van der Zweth. Wanneer hij 's ochtends naar het stadhuis komt, ziet hij enkele stadsgenoten buiten op bankjes slapen. Sinds hij hier op het stadhuis komt, bijna acht jaar, heeft hij nog nooit meegemaakt dat er elke dag zo veel mensen buiten slapen. Iets verderop, bij de Voorstraat, is het hetzelfde verhaal. Daar slapen tien mensen die daar 's ochtends nog rondhangen. Ze zijn dakloos, vaak verslaafd en dus ook heel kwetsbaar. Die dakloosheid is natuurlijk een gevolg van de grote woningnood, maar het gaat inmiddels nog veel verder. Het hele sociaal domein loopt vast. Mensen kunnen niet uitstromen naar een woning, houden een plekje in de zorg bezet met de zorg die daarbij hoort, waardoor mensen die dat zo hard nodig hebben daar niet terecht komen. Het gevolg is dat in een rijke stad als Utrecht de meest kwetsbare Utrechters niet alleen kans hebben om dakloos te raken, maar ook kans hebben dat ze de zorg niet krijgen die ze zo hard nodig hebben. Daarom gaan twee van de drie prioriteiten in het coalitieakkoord hierover. De bestaanszekerheid van een heel grote groep Utrechters staat onder druk. Dat is een ongelijkheid die niet past bij deze stad. Dat vraagt solidariteit en bij deze Voorjaarsnota om een overheid die

investeert en omkijkt naar de meest kwetsbare mensen. Dat is niet eenvoudig met een Voorjaarsnota waar financieel alles tegenzit: stijgende rente, hoge bouwkosten, gierende inflatie. Er komt ook nog eens bij dat er een rijksoverheid is die ziet dat de zorg duurder wordt, ingewikkelder wordt, complexer wordt, dat het niet lukt bij Jeugd en de Wmo, dat de dakloosheid verdubbelt en toch gemeentes financieel heel flink kort. Er ligt een hervormingsagenda Jeugd onder die voor het overgrote deel bestaat uit wensdenken. De heer Van der Zweth geeft op een briefje dat dit niet gaat uitkomen en een financiële strop oplevert. De allerkwetsbaarste Utrechters zullen daar de prijs voor betalen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) vraagt wat de Partij van de Arbeid ervan vindt dat er naar cultuur vele miljoenen gaan? Naar Tivoli gaat er bijvoorbeeld 11 miljoen per jaar. Als ze de energie niet kunnen betalen, dan komt er nog eens €800.000 bij, omdat ze de ticketprijzen niet willen verhogen om toch bereikbaar te blijven voor de man met de kleine portemonnee. Ondertussen stijgt de dakloosheid hard. Wat vindt de heer Van der Zweth van deze verdeling van het gemeentelijk geld?

De heer **Van der Zweth** (PvdA) antwoordt dat dit precies de reden is dat hij dit verhaal zo aanzet en waarom voor de PvdA de prioriteiten daar liggen. Cultuur heeft echter ook een groot belang. Het gaat wel om een balans. De PvdA ziet kwetsbaarheid en ongelijkheid ontstaan die voor de partij prioriteit hebben. Het is goed dat het college dan ook kijkt naar zijn eigen ambities en budgetten, ook op cultuur, ook al wil je natuurlijk dat cultuur gespekt wordt.

De gemeente mag niet accepteren dat de klap bij de allerkwetsbaarsten terecht komt. Het is positief dat het college een financieel risico durft te nemen om die gigantische financiële klap, met desastreuze gevolgen in het sociaal domein, te beperken. Dat zorgt er tegelijkertijd voor dat veel ambities uit het coalitieakkoord grotendeels overeind blijven. Dat zijn woningnood, gelijke kansen en het klimaat. Die investeringen kunnen overeind blijven. Dat is nodig in een tijd waarin de crises woekeren en mensen steeds meer onzekerheid ervaren. Het is goed dat dat gebeurt, maar de fractie heeft ook een zorg. Het college stelt namelijk ook voor om alle tekorten, bij Jeugd en Wmo, voortaan in het sociaal domein op te lossen. Dat is wat de PvdA betreft niet verantwoord. Men weet nog niet eens precies waar men het over heeft. Het college zegt terecht dat het pijnlijke keuzes gaat opleveren, maar welke dat zijn weet de gemeente nog niet. Die gaan allemaal nog komen. Als het dan gaat over het sluiten van de daklozenopvang, het afschalen van schuldhulpverlening, het afschalen van het mbo-team, stoppen met Plan Einstein, waar Utrecht internationaal voor geroemd is, dan worden precies de dingen geraakt die Utrecht een sociale stad maken. Dat moet koste wat kost voorkomen worden. Deze Voorjaarsnota moet gebruikt worden voor die boodschap. Richting het Rijk moet de boodschap gegeven worden dat het niet uitkomt met minder, maar dat er eerder meer nodig is met de complexiteit van nu. De heer Van der Zweth kijkt uit naar het debat hierover, want de gevolgen zijn groot, evenals de roep om solidariteit. Dat geldt voor de groep waar hij zijn verhaal mee begon, de mensen die buiten slapen, maar het moet natuurlijk voor een veel bredere groep gedaan worden. Dat moet de raad doen met de keuzes die gemaakt worden in de Voorjaarsnota, maar ook in het verhaal dat de gemeente vertelt. Er moet altijd verteld worden wat de gemeente doet, waarom ze het doet en vooral ook voor wie ze het doet.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) vraagt of de Partij van de Arbeid zich erin kan vinden dat de grote oorzaak zit in de marktwerking en dat er in het sociaal domein veel te veel geld bij zorgaanbieders blijft hangen? Dat is zeker het geval nu er een vierkante financiering is. Er wordt een zak geld

gegeven en gezegd: zoek het maar uit. Er is bijna geen verantwoording meer. Daarom verschaalt de zorg ontzettend.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) ziet ook wat mevrouw Hessel zegt. Er is een aanbestedingcircus waarin steeds geld wordt rondgepompt. Het is complexer gemaakt. Er moet een stap terug naar de publieke zaak gemaakt worden. Dat deelt de heer Van der Zweth met mevrouw Hessel. Hij ziet hier echter vooral een rijksoverheid die ziet en ook zegt dat het complexer wordt, maar niet bereid is daar geld bij te leggen. Het is gedecentraliseerd en ligt op het bord van de gemeente. De afgelopen jaren is het alleen maar minder geworden. De rekening wordt uiteindelijk door één iemand betaald. Dat zijn niet de raad en het college, maar dat zijn de mensen die die klap niet kunnen opvangen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) is het er helemaal mee eens dat het vooral door de rijksoverheid komt, die in 2015 alles over de schutting heeft gegooid en het budget heeft verlaagd. Maar is de heer Van der Zweth het ermee eens dat de gemeente haar uiterste best kan gaan doen om commerciële marktpartijen er toch veel meer buiten te houden?

De heer **Van der Zweth** (PvdA) is het hiermee eens. Het kan efficiënter en slimmer. Hij noemde net het voorbeeld van de aanbesteding. De PvdA doet vaak ook voorstellen om daar een stap te zetten. Voor meer inhoudelijke en precieze antwoorden verwijst de heer Van der Zweth mevrouw Hessel naar een collega in een commissiedebat.

De heer **Maas** (Volt) haalt Aristoteles aan: "we zijn wat we herhaaldelijk doen". Ruim een jaar in de politiek heeft de heer Maas veel geleerd, over zichzelf, over Utrecht, over de raad. Vandaag stelt hij de vraag: wat is deze raad? De raad is wat ze herhaaldelijk doet. Gelukkig doet de raad veel goeds. Volt heeft vaak gepleit voor een betere sturing en duidelijke doelen en daar wordt nu ook echt werk van gemaakt. Utrecht investeert in de energietransitie en zoekt naar ruimte op het overbelaste elektriciteitsnet. Volt steunt van harte de Utrechtse roep om meer erkenning van het mbo. Bovenal is de heer Maas trots dat hij dankzij de keuzes van deze raad mag wonen in de beste fietsstad van de wereld en de meest concurrerende regio van Europa.

De heer Maas heeft ook kritiek. Als Utrechters op de deur van het stadhuis kloppen, geeft de gemeente dan thuis? Herhaaldelijk heeft men kunnen zien dat dat niet het geval is. Overal in deze stad, van de Ivoordreef tot de Weerdsingel, van de Maliebaan tot aan het Ledig Erf, zijn gewone Utrechters die de deur van de gemeente dicht hebben gevonden. Dat zijn Utrechters die zijn afgehaakt en zeggen: in het stadhuis doen ze toch wat ze willen. De heer Maas zou naar het college kunnen wijzen, maar dat is iets te makkelijk, want ook in de raad ziet hij dat er te veel wordt geluisterd naar het stadskantoor en te weinig naar de stad. Hij hoort te weinig kritische reacties op het college vanuit zijn collega's in de coalitie. Daardoor lijkt deze raad meer op een denktank voor creatieve ideeetjes dan op een serieus democratisch orgaan. De heer Maas roept iedereen op om niet alleen te debatteren over de temperatuur van de zwembaden, maar over de toekomst van de stad.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) vraagt of de heer Maas het niet met haar eens is dat politiek gaat over ergens voor staan, daar keuzes voor maken, daar eerlijk over te zijn en verkiezingen op te voeren en daar hier uiteindelijk keuzes over te maken? Dan moet er inderdaad geluisterd worden naar de stad om te horen hoe daar invulling aan gegeven kan worden, maar in de raad worden uiteindelijk keuzes gemaakt en daar moet men eerlijk over zijn. Mevrouw Kleinrensink vindt het heel ingewikkeld dat steeds wordt gezegd dat er niet wordt geluisterd. De raadsleden zeggen van tevoren

waar ze voor staan. Daar stemmen mensen op. De raadsleden maken de keuzes hier en nemen hier de verantwoordelijkheid.

De heer **Maas** (Volt) antwoordt dat dit door de mensen in de stad anders wordt ervaren. Het rapport van de Rekenkamer was hier vrij duidelijk over. De communicatie over de participatie, wat de gemeente doet en hoe ze dat doet, is gewoon niet duidelijk genoeg, niet goed genoeg. De heer Maas is het met mevrouw Kleinrensink eens dat er wel met bewoners wordt gepraat, maar bewoners ervaren dat niet. Ze ervaren niet dat ze aan zet zijn in de stad. Volt wil wel dat ze meepraten en ook het gevoel krijgen dat ze meepraten.

Mevrouw **Kleinrensink** (GroenLinks) deelt met de heer Maas dat die ervaring belangrijk is en dat de gemeente met iedereen moet praten en moet luisteren naar mensen in de stad, maar dat betekent ook dat de gemeente eerlijk moet zijn over wie wanneer waarover gaat. Uiteindelijk maakt de raad hier de keuzes. De raad luistert en neemt dat allemaal mee, maar uiteindelijk zullen mensen in de stad ook verschillende dingen vinden. Dan is de raad aan zet. De raad moet die rol ook echt nemen en daarvoor staan.

De heer **Maas** (Volt) is het daar best mee eens. Gelukkig is daar dat nieuwe instrument voor dat daar ook voor ingezet kan worden. Wellicht is mevrouw Kleinrensink het met hem eens dat een burgerberaad aan een hoop van deze wensen in de stad tegemoet zou kunnen komen.

De heer Maas was in zijn betoog aangeland bij dat burgerberaad. Het is een prachtig middel. Hij had er veel van verwacht en doet dat nog steeds. Hij vindt echter wel dat de jaarwisseling misschien een wat veilige keuze is voor het onderwerp. De gemeente weet al lang dat er een meerderheid is voor een vuurwerkverbod in de stad. Dan had ze dat besluit misschien ook al kunnen nemen. Er zou een burgerberaad ingezet moeten worden voor de urgente problemen van vandaag, de problemen die echt om een oplossing vragen: klimaat, woningen, zorg voor de jeugd.

Als de aarde opwarmt en de bijen sterven, springt Utrecht dan op de bres voor de planeet? De gemeente doet haar best, maar herhaaldelijk ziet de heer Maas dat dat niet lukt. Niet zo heel lang geleden had deze stad een duidelijk doel voor ogen: klimaatneutraal in 2030. Het vorige college maakte een einde aan dat doel. Ook dit college laat de gemeente weer doelloos aanmodderen. Utrecht zou een voorbeeld moeten nemen aan Parijs, dat deze week nog ambitieuze plannen heeft gepresenteerd. Volt wil daarvoor investeren in de initiatieven uit eigen stad. Utrecht zit vol ideeën en innovatie, maar de inwoners moeten opboksen tegen grote bedrijven. De gemeente zit goedbedoelende mensen nog veel te vaak in de weg met onnodige regels en bureaucratie. Er moet ruimte gegeven worden aan slimme, ambitieuze Utrechters die hard willen werken aan verduurzaming. Ook ziet de heer Maas dat deze raad herhaaldelijk kiest voor rood in plaats van groen. Er wordt vergroening beloofd, maar de stad wordt voller en voller gebouwd. De gemeente wilde 60.000 bomen planten, maar had geen idee waar precies. Nu wordt die ambitie naar omlaag bijgesteld. Er is een barcode vastgesteld, maar herhaaldelijk ziet de gemeente dat ze niet voldoet aan de eigen eisen van groen in de stad. Af en toe doet de gemeente alsof door een weiland aan de rand van de stad om te toveren tot een park en dan mee te tellen. Verdichting heeft ook een ander nadeel. Door te bouwen in de volle stad worden huizen duurder gemaakt. Projectontwikkelaars verkopen grond aan elkaar door met de belofte van meer en nog meer winst. Kamers worden kleiner, huren worden hoger en nu de overkokende markt eindelijk de rem heeft gevonden komt de woningbouw piepend en krakend tot stilstand. Peperdure woningen, zoals bij het project Bellevue bij de gele brug, worden amper nog verkocht. De bouw van de Galaxy Tower is al maandenlang verstild.

De wethouder heeft inmiddels een dagtaak aan het overtuigen van ontwikkelaars om hun projecten af te maken. Het is heel goed dat Utrecht zelf grond koopt. Zo wordt de speculatie gestopt. Het zou nog beter kunnen zijn als men ook nog buiten de grenzen van de stad zou durven kijken om de woningcrisis op te lossen. Als de gemeente ambitieuzer durft te denken over Rijnenburg, kan daar de wijk van de toekomst gebouwd worden.

Vandaag is niet de makkelijkste dag om te spreken over ambities. De gemeente stevent af op een groot tekort in de jeugdzorg en de Wmo. Dat betekent dat er lastige keuzes gemaakt moeten worden. De heer Maas roept het college op om de rekening niet te laten landen bij de jeugd, niet bij de zwakste mensen in de stad. Utrechters aan het begin van hun leven hebben recht op een goede start en die moet de gemeente beschermen. Daarom moet er in hun toekomst geïnvesteerd blijven worden, via goede jeugdzorg, hulp voor studenten en gezond eten op school. De heer Maas hoort graag een reactie.

De heer Maas herhaalt de woorden van Aristoteles: "we zijn wat we herhaaldelijk doen". De gemeente staat voor grote uitdagingen. Die vragen van de raad dat er echte keuzes gemaakt worden, dat er aangepakt wordt, dat er vertrouwen wordt teruggewonnen in de stad. Daar moet men elkaar scherp op houden. Er moet samen gewerkt worden aan het Utrecht van morgen.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) vertelt dat een jaar geleden de plannen voor deze raadsperiode werden gepresenteerd: een coalitieakkoord waarin wordt geïnvesteerd in gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat. Op het moment dat plannen gemaakt worden, is natuurlijk niet bekend hoe de toekomst eruit gaat zien. Helaas, een jaar later, is er een Voorjaarsnota waarin de opgave ligt om een tekort van 72 miljoen euro op te lossen. Investeren in gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat moet wat Student & Starter betreft altijd, ook nu, nu de houdbaarheid van het sociaal domein onder druk staat. Het signaal in de Voorjaarsnota is duidelijk. Als er niks wordt veranderd, blijft het tekort in de uitvoering van de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning groeien. Hierin ziet Student & Starter allereerst een verantwoordelijkheid bij het Rijk. De situatie waarin de gemeente nu zit, door onvoldoende compensatie en onzekerheid vanuit het Rijk, is niet langer houdbaar. Het kan gewoon niet zo zijn dat de gemeente hierdoor de benodigde zorg aan de inwoners niet meer kan leveren. Mevrouw Kendir hoopt dan ook dat het Rijk deze urgentie ziet, voelt en ernaar handelt door de gemeente voldoende te compenseren voor haar taken. Ook voor de gemeente zelf ligt er een grote verantwoordelijkheid. De zorgvraag groeit. De komende periode moet de gemeente aan de slag om het zorgstelsel zo in te richten dat ze ook in de toekomst de zorgvraag nog kan leveren. Geld is hierin niet het enige pijnpunt. Ook het tekort aan zorgpersoneel zorgt ervoor dat dit onder druk staat, niet alleen omdat de zorgvraag toeneemt, maar ook omdat de arbeidsomstandigheden van het zorgpersoneel niet altijd even fijn zijn. Dit geldt niet alleen voor de zorg, maar bijvoorbeeld ook voor het onderwijs, bij de mensen die zich elke dag inzetten voor een betere toekomst van de kinderen. Mensen helpen moet lonen, niet alleen met geld, maar ook met waardering en respect. Mensen moeten meer omkijken naar elkaar, juist in deze tijd.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) hoorde een vlammend betoog. Wat gaat Student & Starter doen voor de arbeidsomstandigheden van zorgpersoneel en onderwijspersoneel?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) is hier bij een vorig debat al op ingegaan. Bij zorgopleidingen gaat het bijvoorbeeld nog niet goed met de sociale veiligheid. Mensen die zo'n opleiding doen hebben vaak te maken met seksueel overschrijdend gedrag. Student & Starter heeft heel concrete

plannen benoemd om dit op te lossen. Mevrouw Kendir herhaalt ook haar laatste zin: met respect en waardering kan men ook al ver komen. Dat is er nu nog te weinig.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat je met respect en waardering geen extra boterham smeert. Dat is vooral het probleem bij de arbeidsomstandigheden van zorgpersoneel en onderwijspersoneel. Wat gaat Student & Starter doen aan die arbeidsomstandigheden? Vooralsnog heeft de heer Bos nog niks gehoord.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) antwoordt dat er goed gekeken moet worden hoe de arbeidsomstandigheden fijner kunnen worden. Net gaf ze al aan dat er meer respect en waardering moet komen. Ze is het niet eens met de heer Bos wanneer hij zegt dat je hier geen extra boterham door smeert. Wanneer je de hele dag voor de klas staat en superhard werkt en van anderen te horen krijgt dat het zo fijn is dat je veel vakantie hebt, helpt dat niet mee. Op het gebied van de Wmo heeft Student & Starter concrete plannen. Hier moet in de commissie JWCS vooral over doorgepraat worden.

De heer **Bos** (Student & Starter) stelt dat men hier in de raad helemaal niet gaat over arbeidsomstandigheden. Er kan leuk over gekletst worden, maar iemand anders moet hier iets aan doen.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) antwoordt dat de raad over bepaalde dingen wel gaat, maar dat ze ook over bepaalde dingen niet gaat. De raad gaat inderdaad niet altijd over het loon, maar arbeidsomstandigheden gaan niet alleen over loon. Die gaan over veel meer dan dat. Dat is de oproep die Student & Starter doet: mensen helpen moet lonen.

In de Voorjaarsnota wordt een inhoudelijke aanpak voorgesteld. De eerste vier uitgangspunten zouden goed kunnen helpen om een duurzaam zorgstelsel te creëren. Student & Starter vindt het wel belangrijk dat deze opgave niet ten koste gaat van de meest kwetsbare Utrechters. Wat de fractie betreft past uitgangspunt 5, waarbij er mogelijk gestopt kan worden met de extra Utrechtse inzet, dan ook niet thuis in deze aanpak.

Een groep die vaak wordt vergeten wanneer het gaat over kwetsbare Utrechters zijn studenten. Maatschappelijke ontwikkelingen die financieel iedereen hebben geraakt raken ook studenten hard. Het is een groep die het financieel al niet breed heeft, maar toch wordt uitgesloten van regelingen van de overheid, waardoor hun financiële positie nog verder onder druk komt te staan. De gemeente mag haar ogen niet sluiten voor hen. De gemeente heeft juist ook voor hen een zorgplicht.

De heer **Bosch** (PVV) zag vandaag een persbericht van VIDIUS over het college. Dat heeft Student & Starter waarschijnlijk ook gelezen. Die partij zit ook in het college. Wat gaat Student & Starter concreet doen aan wat VIDIUS schrijft?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) antwoordt dat ze heel duidelijk is geweest in de commissie. Student & Starter vindt dat gemeente haar ogen niet mag sluiten voor de financiële positie van studenten, ook niet wat betreft de hogere energiekosten. De fractie ziet vooral graag dat studenten ook op die manier worden geholpen.

De heer **Bosch** (PVV) hoort dat mevrouw Kendir het graag ziet, maar gaat Student & Starter het ook doen? Ze kan de wethouder hierop aanspreken of komen met voorstellen, vandaag of later. Gaat Student & Starter dat ook doen?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) antwoordt dat ze dat zeker zal doen. In het debat vorige week in de commissie is Student & Starter met heel concrete ideeën gekomen. De fractie komt, met D66 en Volt, met een agendering, omdat de gemeente haar ogen niet mag sluiten voor studenten. De fractie zal dus zeker met actie komen.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) hoort een betoog dat hij goed snapt, zeker vanuit het oogpunt van Student & Starter. Gaat het vooral om studenten die financieel in de knel zijn gekomen?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) bevestigt dit. Het gaat er vooral om dat de gemeente studenten kan helpen die het moeilijk hebben.

Er zijn helaas aanzienlijke vertragingen van woningbouwprojecten te zien. Het is van cruciaal belang dat het bouwtempo wordt verhoogd, aangezien er een nijpende woningnood heerst onder diverse groepen, onder wie kwetsbare Utrechters. Onlangs heeft de raad een petitie ontvangen van het studentenkamerprotest, waarin een dringende boodschappen werd overgebracht. Maar liefst 5.300 studenten hebben geen studentenwoning in Utrecht. De gemeente moet hier actie op ondernemen. Elk van deze 5.300 studenten heeft een uniek verhaal. Deze verhalen spelen niet alleen bij studenten, maar ook bij starters. Mevrouw Kendir had afgelopen week in drie afzonderlijke gesprekken met vrienden verhalen gehoord over hun frustrerende zoektocht naar een woning. Het is niet alleen ontzettend moeilijk voor hen om überhaupt een woning te vinden, maar de huur is ook nog eens schandalig hoog. Hoewel ze alle drie een goede baan hebben, zou de helft van hun inkomen opgaan aan huur als ze in de vrije sector zouden gaan huren, waardoor ze weinig zouden overhouden. Mevrouw Kendir heeft het over huur, omdat kopen alleen een optie zou zijn geweest als zij als kinderen al vastgoedinvesteringen zouden hebben gedaan in plaats van gewoon buiten spelen in groep 4.

Mevrouw Kendir wil haar bijdragen eindigen met cultuur. Student & Starter vindt het jammer dat de gestelde ambities op het gebied van cultuur niet volledig uitgewerkt kunnen worden, terwijl de fractie het wel als essentieel beschouwt voor Utrecht. In moeilijke tijden is cultuur, maar ook een levendige stad, juist hetgeen mensen op de been houdt. Die levendigheid in de stad is iets om te koesteren, iets om trots op te zijn. Die levendigheid is iets wat men moet ervaren, wat echt door de stad zweeft. Dat creëren bewoners samen en dat maakt het zo prachtig. Wat Student & Starter betreft blijft de gemeente daar het komende jaar hard op inzetten, want de stad wordt samen gemaakt.

De heer **Sungur** (DENK) hoort weleens dat vroeger alles beter was. Hij is niet zo van de nostalgie, maar toen hij de Voorjaarsnota tot zich nam, dacht hij na over hoe het vroeger was in de stad. Dit kan hij, als een van de weinige geboren Utrechters in de raad. Op vakantie gaan in de zomer is niet voor iedereen weggelegd, maar vroeger vond niet ieder kind dat erg. Vroeger was er namelijk de Vakantiepas. Deze pas was bedoeld voor kinderen om gratis of met flinke korting gebruik te maken van allerlei leuke voorzieningen in de stad. Dat waren voorzieningen die niet voor iedereen betaalbaar waren. Zo kostte het zwemmen aanzienlijk minder met de Vakantiepas. Ook mochten kinderen gratis reizen met de bus in de zomervakantie. Het maakte veel minder uit hoeveel geld je had als kind, want met de Vakantiepas kon je gewoon meedoen. Vroeger had je iets als een winkelkaartje. Je kon tijdens de koopavonden en op zaterdagen tegen een gereduceerd tarief naar de

binnenstad en terug naar huis met hetzelfde kaartje. Tegenwoordig kost een enkeltje €3,10. Als je in Vleuten-De Meern woont wordt het iets meer. Vroeger had je in de directe woonomgeving meerdere buslijnen naar het stadscentrum. Tegenwoordig moet je zoeken naar een bushalte, als die nog bestaat in de directe nabijheid. Het is triest dat het college overgaat tot het plaatsen van fietsenrekken bij bushaltes. Dan moet je hopen dat je de bus net niet mist, want in het beste geval moet je vijftien minuten wachten omdat er geen alternatieve buslijnen zijn. Vroeger kon je makkelijk blijven wonen in de stad waar je was geboren en opgegroeid. Tegenwoordig moet je maar het geluk hebben dat je via loting aan een woning komt, want een wachttijd van twaalf jaar voor een sociale huurwoning was er vroeger niet. Vroeger kon je in de ochtend gewoon naar de dokter en werd je geholpen. Tegenwoordig moet je van tevoren bellen en de assistent ervan overtuigen dat je bijna doodgaat. Als je geluk hebt mag je de volgende dag of na twee dagen langskomen. Waar gaat het over? Het gaat over wonen, over mobiliteit, over mee kunnen doen ongeacht de portemonnee, over volksgezondheid. Hoe komt het dan dat men het zoveel jaren later op al deze terreinen toch een stuk lastiger heeft? Is er minder geld dan vroeger of is alles echt zoveel duurder geworden? Het heeft te maken met politieke keuzes. Er zijn bijvoorbeeld miljoenen weggegooid aan al die rare rotondes, ovondes of hoe ze ook heten. Wie zat er te wachten op de versmalling van de Marnixlaan? Er is al 5 miljoen verkwaanseld en er gaan nog eens 2 miljoen besteed worden aan het faciliteren van prostitutie. DENK zat hier niet op te wachten.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) stelt dat het onzekere tijden zijn. Dat heeft impact op de gemeentelijke financiën. Dit vraagt om een krachtig bestuur dat keuzes durft te maken en koers houdt vanuit een dienende en luisterende houding. Een bekend citaat uit de Bijbel zegt: ieder mens moet zich haasten om te luisteren, maar traag zijn om te spreken, traag ook in het kwaad worden. Hier zit een heel belangrijke boodschap in voor de raad: men moet zich haasten om op plekken in de stad zijn oor te luister te leggen, op een raad in de wijk waar mensen zorgen delen over hoe zij als buurt weer de gemeenschap worden waar zoveel mensen naar verlangen, op een RIB waar experts vertellen over hoe het best omgegaan kan worden met ingewikkelde problematiek rondom het Lucasbolwerk. Men moet luisteren in een burgerberaad over waar men in de stad goed aan doet wat betreft de jaarwisseling volgend jaar. De ChristenUnie gelooft dat de gemeente op deze manier samen met de stad de financiële uitdagingen kan opvangen. Er moet geluisterd worden naar mensen in het veld die verstand van zaken hebben. De raad moet hen de uitdagingen voorleggen en van hen horen waar de winst te behalen valt. Dan is luisteren zeker niet hetzelfde als exact doen wat de ander zegt. Daar moet de raad eerlijk en helder over zijn. De gemeente moet wel horen wat er gezegd wordt, hier aandacht voor hebben en er de tijd voor nemen.

De heer Van der Graaf zou hier op twee dossiers specifiek aandacht voor willen vragen. Allereerst wil hij dit doen op het sociaal domein en de jeugdzorg. De ChristenUnie vindt het hier belangrijk dat de gemeente samen met de stad op zoek gaat naar het onderliggende probleem en dat erkent. Als ze daaraan werkt, dus minder prestatiedruk bij de jeugd legt, meer werkt aan gemeenschappen, weer leert dat af en toe niets doen gewoon heel goed is voor een mens, dat het leven niet altijd leuk is en dat dat oké is, als ze de jeugd leert om weerbaar te zijn en de wegen niet altijd glad voor ze poetst, als de inwoners weer weten wie hun burens en straatgenoten zijn en wat daar speelt, dan valt daar echt een wereld te winnen.

Het tweede dossier is het klimaat. Nu bezuinigen op klimaat betekent later spijt, want er is hier immers geen tijd te verliezen. Het is dus belangrijk om echt goed te kijken naar hoe er zo veel mogelijk wel door kan gaan. De gemeente moet dan ook luisteren naar experts welke zaken op de lange termijn het meest effectief zijn.

Tot slot roept de heer Van der Graaf de raad op om traag te zijn in het trekken van conclusies, traag te zijn in het vormen van een oordeel over een ander. Men heeft elkaar keihard nodig in deze tijd. De ChristenUnie hoopt op deze manier samen met de rest van de raad de commissiebehandeling in te gaan en tot de keuzes te komen die op dit moment nodig zijn voor deze stad. Traag zijn om te spreken betekent namelijk niet dat men traag moet zijn in het maken van keuzes. Keuzes zijn nodig om kwetsbare groepen ook weer het perspectief te bieden dat ze zo hard nodig hebben.

Mevrouw **Nolten** (BIJ1) maakt, na een jaar in de raad de balans op. Wat is er veranderd in de Utrechtse samenleving? Net als met verschillende soorten armoede, dealt de gemeente met opstapelende crisisvarianten. Na een jaar lang wennen aan de intersectionele analyses, weet de raad nu dat BIJ1 deze crises niet los van elkaar ziet, maar dat deze crises voortkomen uit een kapitalistisch systeem dat zijn voordeel doet met uitsluitingsmechanismen, zoals seksisme, racisme, validisme, homofobie, transfobie en andere vormen van discriminatie. Wie vervolgens opstaat tegen intolerantie naar minderheden, wordt weggezet als polariserend en gelijkgesteld aan hen die het bestaansrecht van minderheden ontkennen, maar het verzet tegen de huidige orde is belangrijker dan ooit. Men moet in de politiek daadwerkelijk luisteren als er wordt gedemonstreerd voor een eerlijke wereld, al gaat dat regelmatig mis. Er wordt volkshuisvesting geëist en men krijgt onbetaalbare middenhuur. Men bezet de snelwegen voor een breuk met de fossiele industrie en het globale zuiden wordt geplunderd voor grondstoffen om hier zogenaamd duurzame energie mee op te wekken. Er wordt gevraagd om gratis ov en men is aangewezen op geprivatiseerd duur deelfervoer. Er wordt geprotesteerd voor queerrechten en acceptatie en men krijgt een commerciële regenboogparade met een politieboot, waardoor een deel van de gemeenschap zich niet veilig en welkom voelt. Het neoliberale landelijke afbraakbeleid gaat door en wordt vormgegeven door dezelfde mensen die nooit van hun plek komen of ruimte maken. Ondertussen gaat men van schijnoplossing naar schijnoplossing om de aandacht af te leiden.

Deze Voorjaarsnota zegt te kiezen voor zorg, wonen en klimaat. Dat zijn prioriteiten waar BIJ1 zich in kan vinden, maar de partij kan dat niet in elke uitwerking ervan. De eliminatie van kansenongelijkheid krijg je niet voor elkaar met een beweegprogramma op basisscholen. Investeren in middenhuur is geen volkshuisvesting. Het compenseren van parkeerkosten voor lage inkomens neemt nog niet weg dat de stad wordt gebruikt als pinautomaat om de gemeentelijke begroting te dichten. BIJ1 ziet niet hoe netcongestie de klimaatcrisis tegengaat als er niet met het kapitalisme wordt gebroken en bedrijven die hier de economie komen pushen niet verantwoordelijk worden gehouden voor hun medeplichtigheid.

Meer mensen maken gebruik van de armoederegelingen, de druk op de zorg loopt op en de sociale huurwachtlijsten zijn nog steeds te lang. Gentrificatie wordt nog altijd gezien als een oplossing voor een leefbare stad in plaats van een probleem. Hoewel de belastingen niet worden verhoogd, betaalt de Utrechter alsnog de rekening. Het tegengaan van onrecht is geen individuele verantwoordelijkheid maar een collectieve. Het vraagt dus moed om radicaal te kiezen voor beleid dat voor iedereen werkt, in plaats van te accepteren dat sommige mensen door de kieren van dit beleid vallen. Utrechtse borstklopperij is dus niet op zijn plaats. Ook bij deze Voorjaarsnota staat BIJ1 op voor de mensen die de klappen krijgen van dit systeem en van wie het leed veel te makkelijk voor lief wordt genomen. Iedereen die hier leeft is namelijk een Utrechter, of je nou geïdentificeerd wordt als een ongedocumenteerde, veiligelander, rechthebbende of arbeidsmigrant. Elke crisis raakt hen het eerste en het hardste. Iedereen heeft recht op wat de stad te bieden heeft. Een leefbare stad is een Utrecht waar niemand in gebrek leeft en met minder neemt BIJ1 geen genoegen.

De heer **Bosch** (PVV) zou bijna zeggen "mooie praatjes", maar dat vindt hij eigenlijk niet. Kan BIJ1 uitleggen waar die mensen allemaal gaan wonen? Mevrouw Nolten heeft het over een wooncrisis. Tegelijkertijd zegt ze dat iedereen gelijk is, ook illegalen en ongedocumenteerden. Waar gaan al die woningen landen? Hoe gaat zij dat oplossen?

Mevrouw **Nolten** (BIJ1) kan zich voorstellen dat het misschien lastig is om te begrijpen dat BIJ1 eigenlijk niet wil kiezen tussen deze mensen en er vooral ook niet voor wil kiezen dat zij geen plek hebben ten gunste van andere mensen die ook een woonplek nodig hebben. Het is belangrijk om te kijken naar de oorzaak van het probleem van deze wooncrisis. De woningmarkt wordt een markt genoemd. Daar heeft een liberalisering plaatsgevonden de afgelopen jaren. Alle grote bedrijven hebben lopen graaien, waardoor men nu in deze situatie zit. Daar zouden de meest kwetsbare Utrechters nooit de prijs voor moeten hoeven betalen. De raad heeft een verantwoordelijkheid voor hen.

De heer **Bosch** (PVV) deelt de zorg over betaalbare woningen, maar mevrouw Nolten zegt dat zij geen keuze wil maken. Een van de redenen dat de mensen over wie de heer Van der Zweth het had buiten op die bankjes liggen is dat er geen keuzes worden gemaakt.

Mevrouw **Nolten** (BIJ1) antwoordt dat het ook nog altijd gaat om de manier waarop je keuzes maakt. Er is hier in de raad een oproep gedaan. De gemeente heeft een zorgtaak. Er is een crisis. Het budget dat de gemeente van het Rijk daarvoor heeft gekregen is te klein. Daarmee kan de gemeente haar verantwoordelijkheid niet nemen. BIJ1 vindt dat de gemeente niet moet kiezen. Dit heeft wat mevrouw Nolten betreft prioriteit. Ze is blij dat de PVV zich daar in ieder geval deels in kan vinden.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) stelt dat deze Voorjaarsnota, de jaarcijfers, de bijsturing en de meerjarenbegroting niet die van hem zijn. Dit zegt hij altijd. Wat Stadsbelang Utrecht betreft moet er geen geld op de plank blijven liggen, moet er nog meer ingezet worden op een sluitende begroting, moeten noodzakelijke kosten niet vooruitgeschoven worden en moet er ingezet worden op verbetering op veel beleidsdossiers, vooral op mobiliteit binnen veel beleidsdossiers. Hierover zal gesproken worden in commissieverband.

Als de heer Bos nu aan de voorzitter zou vragen wat hij net gezegd had, terwijl zij op haar telefoon zat, zou zij misschien alleen "mobiliteit" kunnen reproduceren. Vier minuten spreektijd om een inhoudelijk zinnige beschouwing te kunnen leveren op de jaarcijfers, de Voorjaarsnota, de meerjarenbegroting en de beleidskeuzes van coalitiepartijen, is een lastige opgave. Het moet ook nog eens gebeuren in een vergadering die vanwege bestuurlijke drukte volgepropt wordt met overige beslispunten, raadsvoorstellen en installaties. De heer Bos loopt al wat jaren mee en ziet dat deze jaarlijks terugkerende rituele dans door de jaren heen aan het verworden is tot een sleetse bijeenkomst met meeknikkende, juichende en begripvolle coalitiepartijen en met de tijd worstelende oppositiepartijen. De oppositiepartijen willen wel vol op de inhoud, maar kunnen dat niet. Waar moeten zij het over hebben in de zeer beperkte tijd die hen gegeven is? Voor de echte diepgang op inhoud is bijna geen tijd. Er kunnen wat laffe observaties gedaan worden. De eigen petieterige stokpaardjes kunnen bereden worden. De vuurkorven kunnen er weer eens bij gepakt worden. De levendigheid moet gekoesterd worden. De heer Bos zegt: "ahum". Met een beetje mazzel lukt het om een mooie oneliner te maken waar het journaal weer wat betaalde woordjes van kan maken in de kranten of op een nieuwswebsite. Qua kwaliteit kun je maar weinig kwijt. De heer Bos begrijpt de heer Dijkstra goed dat hij liever een werkbezoek doet om te zien wat er in de samenleving leeft, hoe

de politiek dichterbij de mensen kan komen, in plaats van zich te moeten verliezen in het opdreunen van een praatje pot in deze raadsvergadering. De burger weet niet wat er in dit huis aan de hand is. Als de heer Bos ze vertelt over de bijeenkomst van vandaag zeggen ze: whatever. Dit denkt de heer Bos eigenlijk ook. Wat doet hij hier vandaag in vredesnaam? Niet alleen deze vergadering, maar ook dit huis van de democratie is aan slijtage onderhevig.

De heer **Bosch** (PVV) vindt het op zich een mooi betoog. Hij kan zich er wel in vinden. Maar wil de heer Bos ook concrete voorstellen doen om dit weer te veranderen, om het weer beter te maken, om het dualisme weer te vergroten?

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) komt hier zo op. Als hij dit niet doet, zal de heer Bosch hem daar vast op bevragen.

De heer Bos ziet maar weinig dualiteit in de raad. Het lijkt er stellig op dat het college en de collegepartijen de raad structureel uit positie willen brengen. De raad laat het gebeuren. Ze morrelt wat, maar slikt het vervolgens voor zoete koek. De bijdrage van de VVD vanochtend was een goed voorbeeld. De kwaliteit van besluitvorming in het huis staat behoorlijk onder druk, is de bescheiden mening van de heer Bos. Hij vraagt om hem de poppenkast te besparen en hem de echte politiek te geven. Dit huis heeft onderhoud nodig.

Over mobiliteit in de beleidsterreinen gaat Stadsbelang het in commissieverband zeer zeker hebben.

De heer **Bosch** (PVV) had vlammende betogen geschreven, maar die kan hij niet uitspreken. Hij had namelijk geen tijd, omdat hij ook nog wat interrupties wilde doen. Hij kan dit samenvatten door te zeggen dat de heer Sungur precies heeft gezegd wat hij had willen zeggen.

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) heeft een beetje hetzelfde probleem als de heer Bosch. Ze heeft net een minuutje langer. Ook zij wil haar complimenten geven aan DENK. De heer Sungur gaf een mooi betoog, waar Utrecht Solidair zich helemaal in kan vinden.

Toen mevrouw Hessel hier vorig jaar kwam en haar maidenspeech hield, was haar al snel het verschil opgevallen tussen de babbels hier en de werkelijkheid buiten. Dat verschil was zo groot dat mevrouw Hessel zich afvroeg of deze mensen ooit buiten kwamen. Hoe kan dit? Er wordt gesproken over een groene boulevard, maar mevrouw Hessel wordt gebeld dat de situatie levensgevaarlijk is. Op de Marnixlaan staat een ambulance een kwartier vast, waardoor die te laat kwam. Dat komt in de raad helemaal niet meer aan de orde. Toen mevrouw Hessel in de raad kwam, hoorde ze overal zeggen dat het niet de raadsleden zijn die bepalen, maar dat de ambtenaren dat zijn. Daar gaat het steeds meer op lijken, want in de raad is geen enkel realistisch vermogen meer. De tweedeling in Utrecht neemt enorm toe. Daar heeft de gemeente een verantwoordelijkheid. De raad moet zich echt eens afvragen waarvoor ze hier zit. Zitten de leden hier voor hun carrière? Zitten ze hier voor hun cv? Dan moeten ze iets anders gaan doen dat ook leuk is voor hun carrière en hun cv. Ze moeten vanavond in de spiegel kijken en zich afvragen of ze hier zitten voor alle Utrechtse burgers. Behartigen ze echt hun belangen? Is dat hun prioriteit?

De heer **Van der Zweth** (PvdA) vraagt of mevrouw Hessel, net als hijzelf, niet ook bij veel van haar collega's hoort die idealen hebben waar ze het zelf misschien niet mee eens is, maar die wel de reden zijn waarom ze hier zitten? Het gaat hier altijd over de stad. Heeft mevrouw Hessel helemaal niet geluisterd naar zijn verhaal of naar dat van de collega's?

Mevrouw **Hessel** (Utrecht Solidair) heeft vooral geluisterd naar het verhaal van de heer Van der Zweth. Als puntje bij paaltje komt en ze roept op om niet één sociale woning meer te verkopen, wordt er geantwoord met "ja, maar". Een voorstel was om dit niet te doen als de woning na vier maanden nog leeg zou staan. Geen enkele woning staat vier maanden leeg.

De **voorzitter** constateert dat hiermee de eerste termijn van de raad is afgerond.

Mevrouw **Schilderman** (wethouder) bedankt de raad voor de algemene beschouwingen, voor de mooie inzichten die de leden met het college, met elkaar en de stad gedeeld hebben. Het college kijkt enorm uit naar de bespreking van de Voorjaarsnota in de commissie en in de raadsvergadering. Ze ziet de raad daar graag terug.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) heeft een punt van orde. Hij zou graag willen dat de voorzitter reageert op zijn inbreng.

De **voorzitter** antwoordt dat dit debat niet met de voorzitter van de raad moet worden gevoerd, maar met de raad zelf. De heer Bos weet, zeker gelet op zijn positie als nestor, dat de raad en niet de voorzitter van de raad uiteindelijk over haar orde gaat. Als de heer Bos van mening is dat het debat op een andere manier gevoed moet worden, dan wil de voorzitter dat zeer graag faciliteren, maar dan zullen de raadsleden met voorstellen moeten komen. De heer Bos zal dit moeten agenderen en dan zal er hier over gesproken worden. Dit lijkt haar een uitstekend idee.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) zal dit zeker agenderen. Tegelijkertijd vindt hij dat de voorzitter, als hoeder van de raad, hier een actief deelgenoot van moet zijn. Het moet niet zo zijn dat alleen de raadsleden hier met elkaar over praten. Ook de voorzitter moet hier vanuit haar positie een bijdrage aan leveren.

De **voorzitter** antwoordt dat zij dit zeker zal doen, als zij zich dan ook op zo'n debat kan voorbereiden.

Hierop constateert de voorzitter dat men aan het einde is gekomen van de vergadering. In de commissies wordt het debat verdiept en vervolgd. Op 6 juli zal het debat in deze raadszaal vervolgd worden.

De voorzitter sluit hierop, te 12.00 uur, de vergadering.

Gemeente Utrecht

Raadsvergadering van 8 juni 2023

37

INHOUD

1. Opening en mededelingen	Pag. 1
Benoeming tijdelijke raadsleden	Pag. 1
2. Vaststellen agenda	Pag. 2
3. Ingekomen stukken	Pag. 3
4. Opheffing geheimhouding	Pag. 3
5. Notulen vragenuur 6 april, 13 april, 20 april, 11 mei en 25 mei 2023	Pag. 3
6. Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging 2023	Pag. 3
7. Raadsvoorstel Reactie op voorstel Veiligheidsregio Utrecht (VRU) tot oprichting Stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's	Pag. 3
8. Raadsvoorstel Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht (GR VRU)	Pag. 3
9. Raadsvoorstel Vaststelling Verordening adressen gemeente Utrecht en wijziging APV	Pag. 4
10. Raadsvoorstel Benoeming voorzitter Commissie Welstand en Monumenten	Pag. 4
11. Raadsvoorstel Benoeming leden Commissie Welstand en Monumenten	Pag. 4
12. Raadsvoorstel Merwedekanaalzone deelgebied 6 Zeehaenkade e.o. (herstelbesluit)	Pag. 4
13. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerpbegroting 2024 – 2027 Het Utrechts Archief	Pag. 5
14. Raadsvoorstel Voorbereidingsbesluit Tabakspeciaalzaken 2023	Pag. 5
15. Raadsvoorstel Vaststelling Chw bestemmingsplan Pijlsweerd, Tuinwijk, Vogelenbuurt en Griftpark	Pag. 5
16. Algemeen debat Voorjaarsnota 2023	Pag. 6